

Gelders Sportakkoord

Ambitieverklaring Gelders Sportakkoord

Door kracht, kennis en inzet met elkaar te bundelen, ontstaat een vitale, sportieve en aantrekkelijke Gelderse sportregio. Een goed sportklimaat maak je samen. Partijen zijn door de provincie Gelderland uitgedaagd en hebben elkaar geïnspireerd om hun ambities in het Gelders Sportakkoord de komende jaren te realiseren.

Hier volgen de handtekeningen van de partijen die meedoen aan het Gelders Sportakkoord. Zij verklaren als volgt:

1. De ondertekenaars van deze verklaring spreken uit dat zij ieder voor zich en waar mogelijk met elkaar werken aan de realisatie van de ambities in het Sportakkoord Gelderland.
2. Iedere sportorganisatie of andere organisatie die zich alsnog uitspreekt over haar ambities en zich achter de doelstellingen van het Sportakkoord plaatst, kan zich aansluiten bij het akkoord door ondertekening van deze verklaring.
3. Het Sportakkoord is een ambitiedocument. Hieraan kunnen geen juridische rechten worden ontleend.

Gelders Sportakkoord

Inhoud

1	Inleiding	6
1.1	Doelstelling sportakkoord	6
1.2	Partijen die deelnemen en bijdragen aan het Gelders Sportakkoord	6
1.3	Inhoud	6
1.4	Status Sportakkoord	7
2	Sportevenementen	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Doelstelling	7
2.3	Partijen	7
2.4	Planning	9
2.5	Resultaten	9
2.6	Inzet steden en provincie	9
3	Atletiek	9
3.1	Ambitie	9
3.2	Belangrijke evenementen en ontwikkelingen die bijdragen aan de ambitie	10
3.3	Inzet	10
3.4	Maatschappelijke impact	10
3.5	Economische Impact	10
3.6	Planning	11
3.7	Resultaten	11
4	Wandelen	11
4.1	Ambitie	11
4.2	Inzet	12
5	Paardensport	12
5.1	Ambitie	12
5.2	Maatschappelijke impact	13
5.3	Economische impact	13
5.4	Communicatie	14
5.5	Aangepast sporten	14
6	Volleybal	14
6.1	Ambitie	14
6.2	Maatschappelijke impact	14
6.3	Economische impact	15
6.4	Aangepast sporten	15
6.5	Planning en resultaten	15
7	Judo	15
7.1	Inleiding	15
7.2	Ambitie	16
7.3	Maatschappelijke impact	16
7.4	Economische impact	16
7.5	Media	16
7.6	Resultaat en planning	16
8	Tennis	16
8.1	Ambitie	16
8.2	Maatschappelijke impact	17
8.3	Economische impact	17
8.4	Kennisuitwisseling en samenwerking	17
8.5	Planning	18
8.6	Resultaten	18

9	Wielersport	18
9.1	Inleiding	18
9.2	Ambitie en doelstellingen	18
9.3	Maatschappelijke impact	19
9.4	Economische impact	19
9.5	Aangepast sporten	19
9.6	Expertisecentrum	19
9.7	Planning en resultaten	20
10	Inline-skaten	20
10.1	Ambitie	20
10.2	Economische impact	20
10.3	Maatschappelijke impact	20
10.4	Media exposure	21
10.5	Resultaten	21
11	Innovatie Sport, Voeding, Gezondheid	21
11.1	Inleiding en doelstelling	21
11.2	Ambities van de partijen	22
11.3	Overzicht van het netwerk en bijdrage van de partijen	22
11.4	Inzet provincie	24
11.5	Planning	24
11.6	Resultaten	24
12	Open clubs en vitale sportparken	25
12.1	Inleiding	25
12.2	Doel open clubs en vitale sportparken	25
12.3	De open club beweging in Gelderland	25
12.4	Ambities van de partijen	25
12.4.1	Overzicht van het netwerk	25
12.4.2	Ambities van gemeenten	26
12.4.3	Concrete plannen en samenwerking sportverenigingen	26
12.5	Ambities van sportbonden	27
12.6	Ambities van andere organisaties	27
12.7	Inzet provincie	28
13	Sportieve inrichting buitenruimte	28
13.1	Inleiding en doelstelling	28
13.2	Ambitie partijen	29
13.3	Inzet provincie	29
13.4	Resultaten	30
14	Routenetwerk	30
14.1	Inleiding en doelstelling	30
14.2	Ambities van de partijen	30
14.3	Bijdrage partijen	30
14.4	Inzet provincie	31
14.5	Planning	31
14.6	Resultaten	31
15	Talentondersteuning 'Gelders model voor talentontwikkeling'	31
15.1	Inleiding en doelstelling	32
15.2	Ambities van de partijen	32
15.3	Inzet provincie	32
15.4	Planning	33
15.5	Doelen en resultaten	33
16	Aangepast sporten	34
16.1	Inleiding en doelstelling	34
16.2	Ambitie partijen	34
16.3	Economische kracht	34

16.4	Maatschappelijke kracht.....	34
16.5	Sportieve kracht	35
16.6	Bijdrage van partijen	35
16.7	Inzet provincie	36
16.8	Resultaten	36

1 Inleiding

Met de succesvolle Big start van de Giro d'Italia en het WK Beachvolleybal is Gelderland hard op weg om een toonaangevende sportregio te worden. In de afgelopen jaren is veel gebeurd om de economische en maatschappelijke waarde van sport te benutten en te versterken. Tal van organisaties, instellingen, bedrijven, verenigingen, steden en gemeenten hebben een stevige sportambitie.

Ook Provinciale Staten van Gelderland hebben een sportambitie. Deze is beschreven in het programma Gelderland Sport! 2016-2019. Met de wetenschap dat deze ambitie niet alleen kan worden gerealiseerd, heeft de provincie het gesprek en de samenwerking gezocht met veel sport-actieve partijen. Een goed sportklimaat maak je immers samen. Daarbij gaat het niet om de sport alleen, maar om de combinatie met gezondheid, economie en talentontwikkeling.

In een periode van enkele maanden zijn door verschillende partijen prachtige plannen als basis voor het sportakkoord ontwikkeld en hebben anderen meegedacht. Dit is nu al winst. Het heeft geleid tot een stevig sportnetwerk van partijen die elkaar kennen en weten te vinden. Het vormt de basis voor het realiseren van de gedeelde Gelderse sportambitie.

1.1 Doelstelling sportakkoord

Het sportakkoord vervangt de zes kernsportplannen en de regionale sportagenda's die op basis van het vorige programma Gelderland Sport! 2013-2016 zijn opgesteld. Er wordt nu gekozen voor een overkoepelend sportakkoord, omdat veel organisaties voor dezelfde uitdagingen staan. Doel van dit akkoord is om de kracht van sport te gebruiken om te komen tot een vitale, sportieve en aantrekkelijke regio. Dit gebeurt op basis van een gedeelde sportambitie, door gezamenlijk op te trekken en door krachten en energie te bundelen. Het draagt bij aan de promotie van Gelderland als sport-actieve regio en versterkt de lobbykracht. Het sportakkoord geeft ook inzicht in de ambities en de raakvlakken tussen de ambities van de betrokken partijen. Het maakt duidelijk dat veel overheden, organisaties en bedrijven bijdragen aan de sport in Gelderland. Op basis van het sportakkoord ontstaat een gezamenlijk sportnetwerk van partners, hierna te noemen het Gelders Sportnetwerk.

Voor Gedeputeerde Staten van Gelderland vormt het sportakkoord belangrijke input voor de uitwerking van de doelstellingen uit Gelderland Sport! 2016-2019. Met het akkoord in de hand bepalen Gedeputeerde Staten hun beleid voor de verdeling van de middelen die de provincie voor sport beschikbaar heeft.

1.2 Partijen die deelnemen en bijdragen aan het Gelders Sportakkoord

Iedereen die zich in de gezamenlijke ambitie van het sportakkoord herkent, kan zich aansluiten, een bijdrage leveren en daarmee mede-eigenaar zijn. Door ondertekening van de Ambitieverklaring Gelders Sportakkoord, geven partijen aan dat zij zich gezamenlijk inspanssen voor een optimaal sportklimaat in Gelderland.

De betrokken organisaties die het sportakkoord ondertekenen zijn voor een belangrijk deel afkomstig uit de wereld van sport en overheid, maar ook uit aanverwante terreinen. Hieronder een overzicht van de partijen die tot nu toe mee doen aan het Gelders Sportakkoord:

- Sportbonden (kernsporten en inline-skaten)
- Sportcentrum Papendal
- Bedrijven en ondernemers (exploitanten, sponsors en organisatoren)
- Overheden: steden, gemeenten en provincie
- Kennisinstellingen en onderwijs (op het snijvlak van sport, voeding en gezondheid)
- Sportverenigingen
- Non-profit organisaties en belangenorganisaties (waaronder gezondheidszorg)
- Ondersteunende organisaties (NOC*NSF, Gelderse Sport Federatie en TopSport Gelderland)
- Organisaties op het gebied van recreatie en toerisme.

1.3 Inhoud

In het sportakkoord worden de volgende thema's uitgewerkt:

1. Sportevenementen
2. Innovatie

3. Open Clubs en Sportparken
4. Aantrekkelijke inrichting sportieve buitenruimte
5. Routenetwerken
6. Talentondersteuning
7. Aangepast sporten

Communicatie speelt een belangrijke rol bij ieder thema afzonderlijk, maar ook voor het sportakkoord in zijn geheel. Door middel van communicatie maken we duidelijk en zichtbaar dat sport Gelderland nóg aantrekkelijker maakt voor inwoners, sporters, ondernemers en bezoekers.

1.4 Status Sportakkoord

Het Gelders Sportakkoord is een document waarin de ambities van het Gelders sportnetwerk worden beschreven. Het akkoord vormt belangrijke input voor het beleid van de provincie en voor andere partijen. Door een handtekening te plaatsen op de ambitieverklaring, welke deel uitmaakt van het akkoord, geven de partijen aan zich gezamenlijk in te spannen voor de uitvoering van het sportakkoord.

2 Sportevenementen

2.1 Inleiding

Sportevenementen vergroten de leefbaarheid en dynamiek in Gelderland, stimuleren tot meer sporten en bewegen en versterken de economie. Ook bieden ze talenten een podium. Daarom investeren sportbonden, evenementenorganisatoren en overheden in nationale en internationale sportevenementen. In Gelderland ligt het accent op de zes kernsporten: atletiek/wandelen, judo, hippische sport, tennis, wielersport en volleybal en de tweederingskernsport inline-skaten¹. Er wordt verbinding gelegd tussen evenementen en de toeristische sector. Side-events, die rondom een evenement worden georganiseerd, stimuleren tot meer sporten. Daarnaast bindt het ondernemers aan sport. Side-events hebben daarom een belangrijke maatschappelijke en economische impact.

2.2 Doelstelling

Door sportbonden en evenementenorganisatoren is per kernsporten een evenementenstrategie uitgewerkt. Deze heeft tot doel een goed inzicht te geven in de diverse evenementen en side-events en de manier waarop deze elkaar kunnen versterken. In de evenementenstrategie staat beschreven welke evenementen er kunnen worden georganiseerd. Ook maakt het duidelijk voor welke evenementen een verkenning kan worden gemaakt om dit in Gelderland te organiseren. In de strategie wordt beschreven hoe evenementen bijdragen aan de economische, maatschappelijke, sportieve en communicatieve doelen.

2.3 Partijen

De initiatiefnemers (sportbonden en evenementenorganisatoren), steden, regio's en provincie bekijken samen welke plannen kunnen worden gerealiseerd. Met landelijke partijen, zoals VWS, de sport actieve provincies, NOC*NSF en de grote steden (Amsterdam, Den Haag, Eindhoven, Rotterdam en Utrecht) worden de Gelderse ambities afgestemd. Ervaringen en kennis worden gedeeld en waar mogelijk wordt samengewerkt bij internationale bids. Als het om internationale evenementen gaat, wordt contact gelegd met de internationale sportfederaties.

De mogelijkheden voor evenementen variëren sterk per sport. De evenementenstrategieën per kernsport zijn dan ook heel verschillend als het gaat om de grootte en de invulling van de evenementen. Maatwerk is nodig om evenementenambities concreet te maken.

¹ *Inline-skaten is opgenomen in het sportakkoord omdat de skeelerbaan in Heerde als een van de weinige banen in Nederland geschikt is voor internationale toernooien voor inline-skaten. Met verschillende partijen, waaronder de provincie Gelderland, is geïnvesteerd in deze skeelerpiste. Het is ons gezamenlijk belang dat deze baan goed wordt benut.*

Schematisch overzicht van de sporten, initiatiefnemers en ambities.

Sport	Partijen	Doelstelling
Atletiek	Atletiekunie, Stichting Zevenheuvelenloop, Nijmegen Global Athletics	<ul style="list-style-type: none"> • Vergroten van de maatschappelijke en economische impact. Dit door sterke inzet op belevingselementen, zoals het creëren van een festival en het betrekken van het bedrijfsleven bij diverse evenementen. • Extra inzet op kennisdeling Gelderland breed. De drie betrokken partijen werken samen en delen kennis om de organisatie van evenementen in Gelderland te versterken. • Het opbouwen van een trackrecord voor een WK halve marathon en een mogelijk EK Indoor. • Aandacht voor duurzame organisatie van evenementen.
Wandelen	Wandelbond KNWB, Stichting Vierdaagse	<ul style="list-style-type: none"> • Gezamenlijke inzet tussen KNWB en Stichting 4Daagse op een jaarrond wandelaanbod en stimuleringsprogramma, gekoppeld aan de 4Daagse Nijmegen.
Judo	Judobond	<ul style="list-style-type: none"> • Judo groeit jaarlijks met 15% door vernieuwend aanbod van spelvormen, evenementen en activiteiten. • Judo evenementen hebben een continue toenemende economische impact op een stad, regio of provincie. • Toename van het aantal personen dat voor het eerst met Judo in aanraking komt bij alle activiteiten • Groei in bezoekers voor alle evenementen.
Hippisch	KNHS, EQ International, V2 Facility, Academie Bartels	<ul style="list-style-type: none"> • Vernieuwing en groei bij de jaarlijkse terugkerende evenementen. • Samenwerking op gebied van marketing. • Betrekken mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. • Gezamenlijke inzet om de maatschappelijke en economische impact te vergroten. • Aangepast sporten mogelijk maken op de evenementen.
Inline-skaten	KNSB, Skeelerclub Oost Veluwe	<ul style="list-style-type: none"> • Evenementen aantrekkelijker maken voor een breed publiek. • Verbindingen maken met het regionaal bedrijfsleven. • Maatschappelijke spin-off creëren door jeugd te enthousiasmeren de sport te gaan beoefenen. • Betrokkenheid van vrijwilligers bij evenementen vergroten. • Impuls geven aan Gelderse verenigingen. • Stimuleren van G-sport aanbod.
Tennis	KNLTB, Tennis Events, Windmill Cup	<ul style="list-style-type: none"> • KNLTB, Tennis Events en Windmill Cup hebben een gezamenlijke ambitie om tennis op topniveau en als breedtesport in Gelderland te versterken. • Realisatie van een hoogwaardige tenniskalender voor sporters, toeschouwers en de zakelijke markt. Deze kalender staat voor de organisatie van -jaarrond- grote en kleinere evenementen en side-events.
Volleybal	Nevobo	<ul style="list-style-type: none"> • Nevobo ontwikkelt vernieuwende concepten waarbij sport en beleving centraal staan. • Het verkennen van mogelijkheden om evenementen voor de zakelijke markt

		<p>aantrekkelijker te maken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek haalbaarheid van EK mannen en WK vrouwen in 2020 – 2022.
Wielersport	KNWU, NTFU,	<ul style="list-style-type: none"> • Laten zien hoe leuk en mooi het fietsen in Gelderland is. • Versterken van de beleving van de toeschouwer bij het evenement en de omgeving. • Gelderse en/of Nederlandse topsporters thuisvoordeel bieden en toeschouwers dicht bij de topsporters brengen.

2.4 Planning

De terugkerende evenementen en haar side-events vinden plaats in de periode 2017 - 2019. Daarnaast zijn er internationale sportevenementen die, na een bidprocedure, door de internationale sportfederaties worden toegekend. Deze bidprocedures starten vaak 2 tot 5 jaar voorafgaand aan het evenement. Het is noodzakelijk dat bids nu al worden voorbereid en ingediend voor internationale evenementen voor de periode na 2019. Voor internationale evenementen geldt daarom geen einddatum.

2.5 Resultaten

Tot 2019 vinden jaarlijks circa 20 (inter)nationale sportevenementen plaats binnen de kernsporten. Voor de periode na 2019 zijn al enkele internationale evenementen toegekend aan Gelderland. De evenementen worden in samenhang met elkaar georganiseerd en hebben een hoge maatschappelijke en/of economische impact. Ze hebben een grote sportieve waarde en vormen een impuls voor de regio.

2.6 Inzet steden en provincie

Provincie Gelderland en de Gelderse steden, met name Apeldoorn, Arnhem, Ede en Nijmegen, werken samen om sportevenementen in Gelderland mogelijk te maken. De provincie zet, in overleg met de steden, in op een evenwichtige Gelderse evenementenkalender. Topevenementen worden vaak door meerdere steden gedragen. Dit houdt in dat evenementen en side-events in meerdere steden plaatsvinden en provinciebreed worden uitgerold. Door samenwerking wordt de kwaliteit van de evenementen en de side-events op een hoger niveau gebracht.

Provincie en steden stellen subsidies of sponsormiddelen beschikbaar voor de evenementen. Hierbij gaat het om evenementen:

- van hoog sportief nationaal en internationaal niveau
- met een groot deelnemersaantal
- voor een bijzondere doelgroep
- met een hoge maatschappelijke en/of economische impact
- met nationaal of internationaal mediabereik
- met een gezonde verhouding tussen private en publieke financiering
- die, waar mogelijk, een programma aanbieden voor aangepast sporten.

3 Atletiek

3.1 Ambitie

De Atletiekunie, de Stichting Zevenheuvelenloop en de Nijmegen Global Athletics (NGA) hebben samen de evenementenstrategie voor atletiek opgesteld. Met Omnisport als locatie voor de indooratletiek - op nationaal en internationaal niveau - en de gevarieerde Gelderse natuur die volop mogelijkheden biedt tot lopen, koerst de strategie vooral op de indooratletiek en de organisatie van grote loopevenementen, zoals de Zevenheuvelenloop op de weg en het loopgala Nijmegen Global Athletics(NGA) op de baan.

Met de ambitie om de WK halve marathon in de nabije toekomst te organiseren en de haalbaarheid van een EK Indoor te onderzoeken, wordt een uitdagende stip op de horizon gezet. Op weg daar naar toe worden diverse evenementen en site-events georganiseerd, waardoor de topsport wordt

verbonden met de breedtesport. De uitwisseling van kennis van en ervaring in loopevenementen Gelderland breed is eveneens een gedeelde inzet, met oog voor vernieuwing. De aandacht voor de maatschappelijke impact is binnen deze strategie een derde focus punt, *een leven lang sporten voor iedereen*. Dát is de basis!

3.2 Belangrijke evenementen en ontwikkelingen die bijdragen aan de ambitie

De organisatie van de NK halve marathon voor de komende drie jaar als onderdeel van de Stevensloop is een mooie opmaat naar een mogelijk bid voor een WK halve marathon. Of dit haalbaar is wordt momenteel onderzocht door de HAN in opdracht van Stichting Zevenheuvelenloop, samen met de gemeente Nijmegen en de provincie Gelderland. Ook de haalbaarheid van een nieuw bid voor het EK Indoor 2021 wordt onderzocht.

De focus van de NGA ligt op het ontwikkelen van regionaal en nationaal talent op de middellange afstand. Daarnaast streeft ze naar maatschappelijke inclusiviteit. De NGA positioneert zich als economisch netwerkevent door thematisch gerichte ondernemerslopen. Tot slot streeft ze naar de organisatie van een jaarlijks circuit van Track-Meetings in een aantal Gelderse steden: de "Gelderland Track Meetings".

Ambities voor vernieuwing zijn er ook. Zoals het beter presenteren van de sport zelf door bijvoorbeeld het evenement te organiseren in een toegankelijke en bijzondere omgeving (het recente EK in Amsterdam op het Museumplein) met betere informatie voor het publiek. En ook door het toevoegen van festival/belevingselementen aan het evenement, waarbij de nadruk op gezondheid en gezonde leefstijl ligt.

Deze verschillende activiteiten en evenementen zijn onderdeel van dezelfde strategie. De kracht van deze strategie ligt in een gedeelde focus, de onderlinge samenwerking en brede kennisdeling.

3.3 Inzet

Met de organisatie van bovengenoemde evenementen en activiteiten streven de drie organisaties naar een grote sportieve, economische, maatschappelijke en communicatieve impact. In het kader van de evenementen worden diverse side-events georganiseerd, gericht op het vergroten van de maatschappelijke en economische impact. Daarbij wordt het belang van een leven lang sporten voor iedereen onderstreept.

3.4 Maatschappelijke impact

De maatschappelijke impact van loopevenementen is groot. Dit is terug te zien in de diverse side-events voor kinderen, de betrokkenheid van vele vrijwilligers, de ondersteuning van lokale evenementen en de nadruk op een duurzame organisatie, die zich bijvoorbeeld kenmerkt in lokale inkoop. Ook dragen de evenementen bij aan onderzoeken van de Radboudumc en de HAN. In de evenementenstrategie is aandacht voor inclusiviteit: iedereen kan meedoen. Dit betekent dat zowel in de breedtesport als in de topsport mensen met een beperking mogelijkheden hebben om mee te doen.

3.5 Economische Impact

Evenementen als een EK Indoor en WK halve marathon hebben een enorme economische impact. Zowel de atleten als toeschouwers verblijven meerdere dagen in de organiserende stad (en omgeving), wat bijdraagt aan de economische impact tijdens het evenement en soms ook nog erna. De Zevenheuvelenloop bestaat uit twee evenementen en vormt daarmee het Zevenheuvelenweekend en heeft daardoor direct een economisch effect.

Ook de Marikenloop wordt komende jaren omgebouwd naar een sportief loopfestival, waardoor niet alleen het aantal lopers naar verwachting stijgt, maar ook de bestedingen toenemen. Ook andere sporten worden bij de Marikenloop onder de aandacht gebracht. Door meer aankleding, muziek, eet- en drinkstands en side-events, in samenwerking met partners, wordt het evenement aantrekkelijker voor deelnemers én toeschouwers. Het lopen blijft te allen tijde centraal staan. Omdat de Marikenloop in dezelfde periode plaatsvindt als de Ronde van Nijmegen, wordt hiermee de samenwerking gezocht.

Bedrijfsleven

Het betrekken van het bedrijfsleven is essentieel om de economische impact te vergroten. In de evenementenstrategie wordt dit benadrukt. Zo is bij de Zevenheuvelenloop de betrokkenheid van het bedrijfsleven groot. Bijna 1.000 bedrijventeams doen mee aan de Zevenheuvelenloop. Deze werkgevers maken het meelopen aan een evenement mogelijk en investeren ook daarin. De

bedrijvenlopen bij de evenementen worden de komende jaren op een hoger niveau getild en er wordt tevens een voorbereidingstraject aan deelnemers aangeboden.

Kennisuitwisseling

In de evenementenstrategie wordt de uitwisseling van kennis onderstreept. Nu al heeft Stichting Zevenheuvelenloop contact met de diverse loopevenementen in de provincie Gelderland. Regelmatig vindt uitwisseling van kennis plaats. Ook door de Atletiekunie worden organisaties van (middel)grote loopevenementen uitgenodigd voor een netwerkbijeenkomst bij de Zevenheuvelenloop, waarbij dit evenement als voorbeeld wordt gebruikt.

Financiering en vrijwilligers

De Zevenheuvelenloop kent 900 vrijwilligers, de Marikenloop 400 en de Stevensloop 300. Deze vrijwilligers komen vooral van sportverenigingen, scoutings en studentenverenigingen. Als tegemoetkoming stort de Stichting Zevenheuvelenloop jaarlijks een bedrag in de clubkas van de diverse verenigingen om op deze manier ook iets terug te doen voor het lokale verenigingsleven. Ook de NGA zet een groot aantal vrijwilligers in van de samenwerkende verenigingen. Gezien de inclusieve doelstelling van de NGA wordt ook de komende jaren actief ingezet op fondsenwerving.

Duurzaamheid

Maatschappelijk verantwoord ondernemen, waaronder duurzaamheid (energie, milieu) en lokaal/regionaal inkopen is een belangrijk thema van inzet. Stichting Zevenheuvelenloop voert deze inzet zelfs door in alle facetten van de organisatie van een evenement. Zij is hier nationaal en internationaal koploper in.

3.6 Planning

De drie organisaties gaan de komende tijd aan de slag met de organisatie van de bovengenoemde evenementen, en met de inzet van haalbaarheidsonderzoeken voor internationale evenementen. De organisatie van side-events wordt hierin meegenomen.

3.7 Resultaten

De drie organisaties stemmen onderling af om de evenementenstrategie verder aan te vullen en uit te voeren. Daar waar mogelijk versterken zij elkaar in de organisatie van evenementen op het niveau van strategie, kennisdeling en profilering.

Bovengenoemde evenementen worden de komende jaren georganiseerd en/of wordt een haalbaarheidsonderzoek ingezet voor een mogelijk bidprocedure. Daarnaast vinden diverse side-events plaats, die rondom een evenement worden georganiseerd. Concreet betekent dit de organisatie van: NK Indoor, Zevenheuvelenloop (en Zevenheuvelennachtloop), Stevensloop (met NK halve marathon), Marikenloop, NGA loopgala. Inzet van haalbaarheidsonderzoeken voor: EK Indoor en WK halve marathon. Daarnaast worden diverse side-events georganiseerd en vindt kennisdeling plaats met bijvoorbeeld de Midwintermarathon Apeldoorn, Bridge to Bridgeloop Arnhem en de Montferlandrun in de Achterhoek.

4 Wandelen

4.1 Ambitie

De Nijmeegse Vierdaagse, het grootste evenement van Nederland, is uitgegroeid tot een internationaal bekend evenement met een grote economische, maatschappelijke en communicatieve impact. Dit evenement vormt het vertrekpunt van de gezamenlijke evenementenstrategie van de KWBN (Koninklijke Wandel Bond Nederland) en de Stichting 4Daagse. Deze strategie is erop gericht om de impact van het merk 4Daagse de komende jaren in Gelderland verder te vergroten. De 4Daagse heeft zich in ruim 100 jaar ontwikkeld tot de 'Walk of the World', in vele opzichten vergelijkbaar met een jaarlijks wereldkampioenschap in topsport gerelateerde evenementen. De komende jaren wordt de verbreding van de 4Daagse gezocht in het jaarrond organiseren van wandelactiviteiten en het activeren van (nieuwe groepen) wandelaars.

De gezamenlijke ambitie van de KWBN en Stichting 4Daagse richt zich op:

- Het stimuleren tot meer sport en bewegen door uitbreiding van voorbereidingsprogramma's (jaarrond), speciale doelgroep programma's binnen Via Vierdaagse en deelname aan het evenement door meer Gelderlanders. Ook wordt de koppeling gemaakt tussen Gelderse wandelevenementen aan voorbereidingsprogramma's.
- Het versterken van actieve participatie door het aantrekken van een grotere groep vrijwilligers en door het aantrekken van diverse doelgroepen.
- Door de organisatie van nieuwe arrangementen worden wandelaars al in de voorbereiding op de 4Daagse vaker naar de regio Nijmegen/Gelderland getrokken en uitgenodigd om naast wandelen ook als toerist meer te besteden. Tijdens het evenement zelf worden, in samenwerking met de toeristische sector, nieuwe arrangementen voor wandelaars en bezoekers aangeboden.
- Deelname door het (regionale) bedrijfsleven wordt naar een hoger niveau getild door meer op maat bedrijfssportprogramma's te maken. Deze programma's worden gekoppeld aan nieuwe arrangementen.
- Tijdens het 4Daagse evenement worden nieuwe netwerkactiviteiten voor het bedrijfsleven georganiseerd.

4.2 Inzet

- Met het vergroten van de impact van het merk 4Daagse richten de KWBN en Stichting 4Daagse zich op het uitbreiden van activiteiten het jaarrond. Hierdoor wordt de impact van het evenement economisch en maatschappelijk groter/breder.
- Vernieuwing vindt plaats in de vorm van het ontwikkelen en ontsluiten van een kennisagenda voor organisatoren van sportevenementen.
- Er wordt ingezet op (meer) programmatisch samenwerken met Stichting Vierdaagsefeesten, de toeristische sector en bedrijven.
- Er worden gerichte programma's voor nieuwe doelgroepen ontwikkeld.
- De samenhang met andere (sport)evenementen wordt vergroot door Gelderse wandelevenementen met elkaar te koppelen.
- Er wordt een evenementenplatform NOC*NSF (voor grote organisatoren) georganiseerd.
- Er vinden netwerkbijeenkomsten voor wandelorganisatoren plaats tijdens het 4Daagse evenement.
- Er wordt verbinding gemaakt met bijvoorbeeld de Nationale Diabetes Challenge.

De KWBN en Stichting 4Daagse gaan de komende periode aan de slag met de uitwerking en concretisering van de bovengenoemde plannen.

5 Paardensport

5.1 Ambitie

De Koninklijke Nederlandse Hippische Sport (KNHS) heeft samen met de Nederlandse evenementenorganisatoren EQ International, Academy Bartels en V2 Facility een evenementenstrategie opgesteld. De hippische sport past goed bij Gelderland met de KNHS, het Nationaal Hippisch Centrum in Ermelo en de Veluwe als uitrijdgebied. De sportevenementen verbinden de (internationale) top met de breedtesport en bieden regionale, nationale en internationale deelnemers de mogelijkheid om zich te meten en de nodige kwalificaties te halen. Alle groepen binnen de paardensport worden betrokken: de wedstrijd-, recreatie- en manegeruiters, kinderen, junioren, senioren en sporters met een beperking. De samenwerking bevordert de communicatie binnen de hippische sector en de afstemming over de wedstrijdplanning in het jaar.

Hippische sportevenementen

Met het KNHS terrein in Ermelo beschikt Gelderland over een prachtige locatie voor paardensportevenementen. Denk hierbij aan toonaangevende evenementen, zoals het NK dressuur, het WK jonge paarden en evenementen gericht op de breedtesport, zoals Horse Event en Paard & Koets. Tijdens de zomermaanden staat het terrein in het teken van de Hippiaade (nationale breedtesportkampioenschappen).

- Outdoor Gelderland is een jaarlijks terugkerend paardensportevenement met een internationaal deelnemersveld op Sportcentrum Papendal in Arnhem.
- Jumping de Achterhoek is een springconcours in de Achterhoek voor de internationale jeugd dat zich snel ontwikkelt.

- Internationale menwedstrijden vinden plaats in Beekbergen. Ook is Gelderland vier keer eerder de succesvolle gastheer geweest van het wereldkampioenschap vierspannen.
- Nieuw is de ontwikkeling van Hippiisch Apeldoorn, een concept dat zich richt op sport, show en educatie. Hippiisch Apeldoorn wordt gehouden op bijzondere locaties, zoals Paleis 't Loo en het centrum (Markt) van Apeldoorn. Dit nieuwe evenement vindt voor het eerst in 2018 plaats.
- De KNHS en provincie Gelderland verkennen de mogelijkheid om de wereldruiterspelen in Gelderland te organiseren.

5.2 Maatschappelijke impact

- Mensen met een afstand tot de samenleving meer betrekken bij de paardensport. Er wordt een inhoudelijk programma voor deze doelgroep aangeboden. Er worden diverse regionale instellingen bij betrokken, zoals AZC en verzorgingstehuizen.
- Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een plek geven op de evenementen.
- Door samenwerking van de verschillende evenementen en organisatoren is een meer duurzame inzet mogelijk.
- Het Gelderse scholenplan verbinden met paardensportevenementen zodat kinderen kennismaken met paarden. Ze mogen een kijkje nemen achter de schermen nemen om te ervaren hoe evenementen worden georganiseerd.
- Een optie is ondersteuning van één goed doel per jaar, waar meerdere evenementen zich voor inzetten.

5.3 Economische impact

De diverse (paardensport)evenementen binnen Gelderland versterken elkaar en creëren een klimaat waarin meer ruimte en oog voor hippische evenementen is. Ook het regionale bedrijfsleven kan hiervan profiteren.

- De KNHS, EQ International, Academy Bartels en V2 Facility kijken naar gecombineerde (regionale) competities die ook kunnen zorgen voor een extra boost voor de Gelderse paardensport. De gezamenlijke inkoop en het aanbieden van gecombineerde entreekaarten zijn verdere voorbeelden hiervan. Er worden gezamenlijke activiteiten in de toeristische en promotionele sfeer ontwikkeld.
- De samenwerking van evenementen genereert extra impact in de marketingsfeer. Door een gezamenlijke profilering van de Gelderse (top)paardensport in nationaal en internationaal verband, wordt bijgedragen aan een positief en sportief imago voor de hele provincie Gelderland. De evenementen dienen als etalage voor de toeristische highlights van Gelderland. Attracties, musea, hotels en fiets- & wandelroutes kunnen worden gepromoot en bereiken zo een nieuwe grote doelgroep.
- Samenwerking op evenemententerreinen en ook bij thema's waar elke organisatie mee te maken heeft, zoals financiële of juridische vraagstukken, zijn ook onderwerpen van de coöperatie.
- De evenementen zorgen er samen voor dat de maatschappij mee profiteert van deze projecten. Spraakmakende (top)sportevenementen, zoals Outdoor Gelderland en Nederlandse Dressuur Kampioenschappen versterken de beleving bij volwassenen en kinderen. Hierdoor gaan meer mensen de hippische sport beoefenen, waardoor deze sector in al zijn facetten kan groeien. Horse Event kan nog een extra dimensie geven door de aansluiting van de breedte- en recreatiesporter met al zijn diverse interessegebieden en wensen.
- Topruiters en toptrainers vanuit de hele wereld verzorgen educatieve programma's over alle disciplines van de paardensport en het leerproces voor kinderen wordt gestimuleerd.
- Paard&Koets biedt tevens educatieve programma's, maar dan specifiek gericht op de mensport en met een internationaal karakter. Bezoekers komen vanuit de hele wereld naar Gelderland om kennis op te doen over hun sport.
- Netwerkbijeenkomsten voor ondernemers worden georganiseerd die prikkelen, stimuleren en kennis overdragen. Hierbij variëren de onderwerpen van wetgeving over sportsponsoring tot innovatie op het gebied van duurzaamheid.

Acties per doelgroepen

Bij het gezamenlijk vergroten van de economische impact zijn meerdere groepen betrokken die hieraan bijdragen, zoals deelnemers, bezoekers, businesspartners, leveranciers. Per doelgroep werken de evenementenorganisatoren op gebied van paardensport samen. Onderstaand een aantal voorbeelden:

- deelnemers: competitie uitschrijven op de verschillende evenementen
- bezoekers: kortingsactie en hotelarrangementen
- zakelijk: congressen & netwerkbijeenkomsten op verschillende locaties en verschillende doelgroepen initiëren en verbinden
- business clubs: diverse regio's met elkaar verbinden
- data: database zakelijke markt opzetten en daar een online community van maken;
- gezamenlijke marketing database;
- leveranciers: gezamenlijk inkopen met de focus op regionale leveranciers.

5.4 Communicatie

Hoe maak je van het best bewaarde sportieve geheim van Nederland (namelijk dat paardensport de tweede sport van Nederland is) een alom bekend fenomeen? Door als platform van paardensportevenementen op te treden, heeft dat meer kracht dan als individuele gesprekspartner.

5.5 Aangepast sporten

Binnen de paardensport is het gebruikelijk dat alle sporters samen hun trainingen, wedstrijden en kampioenschappen verrijden. Zo biedt bijvoorbeeld het NK dressuur ook plek aan het Nederlandse kampioenschap voor aangepaste dressuurruiters. Daarnaast heeft Gelderland als provincie met de DVB Foundation, Stichting Manege in 't Biobos en Stable Enable de aangepaste sport dressuur hoog in het vaandel staan. Veel van de (inter)nationale paardensporters trainen bij topruiters van één van deze drie instellingen in Gelderland.

In de evenementenstrategie wordt ruimte geboden aan sporters met een beperking tijdens hippische evenementen. Zo kunnen ook zij zich presenteren in een sportaccommodatie met internationale allure.

6 Volleybal

6.1 Ambitie

De Nevobo is ambitieus als het gaat om het organiseren van evenementen. De focus binnen de evenementenstrategie van de Nevobo richt zich dan ook op de organisatie van grote en kleinere evenementen. Een belangrijk ambitie daarbij is het ontwikkelen van vernieuwende concepten waarbij sport en beleving centraal staan. Hierin verkent de Nevobo ook de mogelijkheden om de evenementen voor de zakelijke markt aantrekkelijk te maken.

In de evenementenstrategie zijn sportstimulering en gezondheid belangrijke elementen. De vertaling daarvan is te vinden in diverse side events. Ook spreekt de Nevobo zich in de evenementenstrategie nadrukkelijk uit voor het meer betrekken van het bedrijfsleven bij sportevenementen.

Voor de komende jaren zijn toegewezen: het Europees Kampioenschap volleybal voor meisjes onder 18 jaar (2017) en Volley 2018, bestaande uit een EK beachvolleybal, WK zitvolleybal en het EK jongens volleybal onder 20 jaar. Deze evenementen hebben diverse speelsteden in Nederland, waaronder in Gelderland. Volleybal is immers in Gelderland sterk ontwikkeld, zowel in de breedte als in de top. De evenementen zijn toegevoegd aan de Gelderse evenementenkalender.

Ook heeft de Nevobo de ambitie zich kandidaat te stellen voor het EK mannen volleybal (samen met drie andere landen) in 2019, het Olympisch Kwalificatie Toernooi dames in 2020 en mogelijk het Wereld Kampioenschap dames volleybal in 2022. Hiervoor worden door de Nevobo nog haalbaarheidsstudies uitgevoerd.

Tot slot ligt er een ambitie in de organisatie van jaarlijks terugkerende evenementen in Gelderland:

- World Grand Prix (dames volleybal)
- World League (heren volleybal)
- Gelderland Cup (heren of dames)
- bekerfinales
- Nederlands Kampioenschap Beachvolleybal.

6.2 Maatschappelijke impact

Uitgangspunt van de Nevobo is dat evenementen bij dragen aan het realiseren van de gezamenlijke sportieve, maatschappelijke en economische doelen. Om deze te realiseren worden side-events georganiseerd, gericht op sportstimulering en gezondheid. Het side-events programma Join Volley,

dat voor de grote evenementen in 2015 is ontwikkeld, wordt (enigszins aangepast) doorgezet voor Volley2018. Vergeleken met 2015 zal er meer aandacht zijn voor zitvolleybal en het versterken van de organisatiekracht van de lokale verenigingen.

6.3 Economische impact

Voor grote evenementen worden side-events georganiseerd ter vergroting van de economische impact van de evenementen. In 2017 start Nevobo met een pilot rondom de World Grand Prix gericht op het thema internationalisering (Japan is één van de landen die in 2017 in Apeldoorn zal spelen). Hierbij staan de landen China, Japan, Korea, Duitsland en USA centraal. Deze landen willen graag in Nederland spelen, waardoor het mogelijk is de World Grand Prix als kapstok voor internationale relaties te gebruiken. Nevobo heeft de intentie deze pilot samen met onder andere Oost NV uit te voeren. Zij wil met concrete thema's en workshops op deze manier het bedrijfsleven meer betrekken bij de grote sportevenementen. In vier jaar tijd wil Nevobo dit uitbouwen tot een succesvol concept dat leidt tot een grotere economische impact.

De Nevobo streeft in de organisatie van evenementen en side-events naar de realisatie van een zo groot mogelijke economische impact door onder andere Gelderse leveranciers in te zetten en door zoveel mogelijk bezoekers van buiten de provincie naar het evenement te trekken.

Verbinding

Een innovatieve houding in de organisatie van evenementen, dat is waar de Nevobo voor staat. Zo wordt het WK zitvolleybal, als onderdeel van Volley2018 gespeeld in theaters en geïntegreerd met het EK beachvolleybal en het EK jongens volleybal. Evenementen worden meer met elkaar verbonden en zo wordt als het organiseren van een topsportevenement als hoogtepunt van een bestaand breedtesport evenement door de Nevobo als zeer wenselijk gezien. Waar mogelijk wordt verbinding gelegd met andere culturele of sportieve evenementen. Een voorbeeld is hoe het publiek van zowel de Drakenbootraces en de WK volleybal konden genieten, die dicht bij elkaar in Apeldoorn werden georganiseerd, waardoor beide evenementen een groter publiek trokken.

6.4 Aangepast sporten

Aangepast sporten staat hoog op de agenda van de Nevobo. Volley2018 is een goed voorbeeld van een manier waarop zitvolleybal geïntegreerd wordt in een evenement waarvan ook de andere Olympische volleybal disciplines deel uit maken. Niet in alle evenementen is dat mogelijk omdat zitvolleybal op een ander veld gespeeld wordt dan volleybal of beachvolleybal. Bij de op sportstimulering gerichte side-events is zitvolleybal altijd onderdeel van het pakket dat wordt aangeboden.

6.5 Planning en resultaten

De planning van een aantal grote evenementen in Gelderland is al opgenomen onder het eerste kopje ambitie. Voor een drietal evenementen -het EK mannen volleybal (samen met drie andere landen) in 2019, het Olympisch Kwalificatie Toernooi dames in 2020 en mogelijk het Wereld Kampioenschap dames volleybal in 2022- worden haalbaarheidsstudies uitgevoerd.

Aan alle grote evenementen worden programma's van side-events gekoppeld.

7 Judo

7.1 Inleiding

Judo is voor iedereen: jong en oud, dik en dun, meisjes en jongens. Vele duizenden judoka's beoefenen in de recreatieve sfeer met veel enthousiasme de judosport. Op wedstrijdniveau kunnen talenten op verschillende niveaus judoën: van districtsniveau tot wereldniveau. Evenementen vervullen een belangrijke rol binnen het 'meerjarenbeleidsplan 2017 en verder' van de Judo Bond Nederland (JBN).

Evenementen zorgen er voor dat judoka's de sport, waar ze plezier in hebben, op hun eigen niveau kunnen beoefenen. Van 'opstappers' tot aanzuigende stages. En van toernooien met nieuwe drempelverlagende wedstrijdvormen tot krachtmetingen in het topjudo. Als nieuw evenement wordt de Nationale Stoeidag georganiseerd. Deze dag kan bijdragen aan grotere bezoekersaantallen op andere evenementen zoals de Nationale Budodag, de NK teams en de mogelijk te organiseren WK junioren in 2019.

7.2 Ambitie

JBN heeft de ambitie om nog meer mensen (opnieuw) kennis te laten maken met judo en de judosport verder uit te dragen en te vermarkten. Losstaande activiteiten worden beter met elkaar verbonden, zodat er een duidelijke evenementenstrategie ontstaat met een aansprekend verhaal. 'Iedereen kiest voor judo'. Uitgangspunt in de evenementenstrategie zijn financieel gezonde (en bij voorkeur rendabele) evenementen en activiteiten. Dit vraagt om een andere, commerciële benadering.

7.3 Maatschappelijke impact

Ook maatschappelijk heeft judo positieve impact op de samenleving. Judo zorgt voor een stevige balans tussen een gezond lichaam en een gezonde geest, die bijdraagt aan een gezondere maatschappij.

- Focus meer op inactieven, het betrekken van mensen naast de mat door de organisatie van side-events.
- Het aantrekken van meer (nieuwe) bezoekers naar evenementen.
- Betrekken van onderwijs- en zorginstellingen.
- Samenwerken met andere kernsportbonden om de sportparticipatie in Gelderland te vergroten. De judobond neemt hiertoe initiatief.

7.4 Economische impact

- Doorontwikkeling van kampioenschappen en bestaande evenementen tot grotere evenementen met behulp van side-events
- Ontwikkeling van nieuwe evenementen, zoals de Nationale Stoeidag en de Studenten Zoon Kampioenschappen.
- Actieve verbinding zoeken met het Gelderse bedrijfsleven. Met de merkwaarden 'sterk, stevig en sociaal' is judo een interessant en uitdagend product voor het bedrijfsleven om zich mee te associëren. Marktonderzoek moet concreet richting geven aan de inzet richting bedrijven.
- Gelders bedrijfsleven verbinden aan judo evenementen en -initiatieven.
- Met financiële ondersteuning van partners kunnen evenementen uitgroeien tot belevenissen van formaat. Aantrekken van partners met veel communicatiekracht, die helpen om meer bezoekers bij judo evenementen aan te trekken.
- Bij elk partnerschap zoekt de JBN naar een specifieke toegevoegde waarde.

JBN bevindt zich in de oriënterende fase voor wat betreft het aangaan van samenwerkingsverbanden met externe partijen. Er wordt gefocust op daar waar de kracht van de Judobond ligt, op de sportieve kaders en op de sporttechnische invulling. Voor de sportmarketing en commerciële aanpak ligt een rol weggelegd voor externe, gespecialiseerde partijen.

7.5 Media

JBN gaat meer (regionale) media-aandacht voor het judo genereren door te starten met speelse, laagdrempelige initiatieven als de Nationale Stoeidag. Met onderdelen van de judosport wordt een breder publiek te bereiken om zo meer aandacht te krijgen voor wedstrijdjudo.

7.6 Resultaat en planning

De evenementenkalender van JBN laat zien dat er in de periode van 2017 tot en met 2019 aansprekende en toegankelijke evenementen gepland staan. Hierbij worden ook evenementen en activiteiten georganiseerd voor sporters met een beperking.

8 Tennis

8.1 Ambitie

Tennis is een sport voor iedereen. Gelderland is een tennisprovincie bij uitstek met een sterke basis van clubs, een uitgebreid netwerk van competities en toernooien, aansprekende evenementen, gevarieerde events en enthousiaste vrijwilligers. Er zijn meer dan 200 tennisclubs en meer dan 66.000 tennissers. Dit vormt een vruchtbare basis voor een stevige tennisambitie. De KNLTB, Tennis Events en de Windmill Cup hebben samen deze ambitie opgepakt en verwoord in een evenementenstrategie met als focus het versterken van tennis in Gelderland op topniveau en als breedtesport. Meer mensen laten tennissen én meer mensen laten genieten van (top)tennis. Deze

ambitie krijgt vorm in de realisatie van een hoogwaardige tenniskalender voor sporters, toeschouwers en de zakelijke markt. Deze kalender staat voor de organisatie van –jaarrond- grote en kleinere evenementen en side-events.

De drie organisaties versterken elkaar op het niveau van kennisdeling en het versterken van de maatschappelijke en economische impact alsmede het vergroten van het netwerk.

Verkenning van mogelijkheden in een gedeelde ambitie

De afgelopen jaren waren de Afas Tennis Classics en de Windmill Cup terugkerende tennisevenementen in Gelderland. Inmiddels is Padel als tennisvariant in opkomst. Het is een snel groeiend spel dat het midden houdt tussen tennis en squash. Deze populaire sport groeit hard. Er wordt daarom verkend of het mogelijk is een EK Padel in Gelderland te organiseren.

Ook het rolstoeltennis biedt mogelijkheden. Zo vormen de Doubles Masters en de World Team Cup de wereldkampioenschappen voor rolstoeltennis. Momenteel wordt door de KNLTB de haalbaarheid onderzocht om deze evenementen in Gelderland te organiseren. Bij de Windmill Cup wordt ook het internationale toernooi voor jeugdrolstoeltennis toegevoegd.

Tevens wordt een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar evenementen zoals een Future of Challenger in Gelderland. Of de Davis of Fed Cup naar Nederland komt hangt af van de loting (thuiswedstrijd) en van de prestaties van de Nederlandse teams.

De evenementen vormen samen de rode draad voor de evenementenstrategie. In deze strategie is aandacht voor tennissend Gelderland en voor bezoekers van daar buiten, met voor elk wat wils: jeugd talent, 18+ talent, legends en mensen met een beperking. Daarnaast zijn ook de side-events en andere activiteiten op alle verschillende doelgroepen gericht en vinden die overal in Gelderland plaats, gedurende het gehele jaar.

8.2 Maatschappelijke impact

Rondom de evenementen vinden vele side-events plaats, variërend van tennis voor schoolkinderen, tennis voor lichamelijk en verstandelijke gehandicapten, bedrijfscompetitie in aanloop naar de European Company Games, sponsor en netwerkbijeenkomsten voor bedrijven. Ook zetten de tennisevenementen in op thema's als gezondheid, voeding en duurzaamheid. De organisatie van de evenementen werkt samen met opleidingen voor bijvoorbeeld stages en leerplekken. Op deze wijze worden via de side-events de verschillende doelgroepen van jeugd, bedrijfssport, rollers en G-tennissers bereikt.

8.3 Economische impact

Bedrijven worden nadrukkelijk betrokken bij de evenementen. Elk evenement organiseert netwerkbijeenkomsten om het bedrijfsleven een platform te bieden om elkaar te ontmoeten en om de accommodaties meer zichtbaar te maken. Bedrijven worden geïnspireerd om mee te doen aan bedrijvencompetities. Tevens worden er clinics georganiseerd voor bedrijven. Bij de evenementen wordt er waar mogelijk gebruik gemaakt van Gelderse bedrijven (horeca, catering, hotels, transport, side-events, materialen verhuur, drukwerk).

8.4 Kennisuitwisseling en samenwerking

De evenementen vormen samen ook een prachtig platform om naast toptennis ook andere thema's aan de orde te stellen. Denk bijvoorbeeld aan thema's als duurzame organisaties, aandacht voor gezondheid en blessures en gezonde en lekkere voeding bij evenementen. Door deze onderwerpen bij alle evenementen terug te laten komen, krijgt dit ook veel meer aandacht, met navolging bij verenigingen en individuele sporters. Ook contacten met bestaande en nieuwe partners op gebied van gezondheidszorg, onderwijs, voeding, media e.a. worden aangehaald.

Samenwerking wordt aangegaan of versterkt met:

- bestaande sponsors van de KNLTB, betrokken clubs in Gelderland, netwerk van Windmill Cup en Tennis Events
- nieuwe bedrijven, partners of sponsors in Gelderland of daarbuiten
- onderwijs: waaronder de HAN (diverse opleidingen), ROC A12 (CIOS en diverse andere opleidingen) voor innovatie, stages e.d.
- gezondheidszorg (diverse instanties, fysiotherapeuten/ begeleiding)
- instituten en programma's op gebied van voeding, zoals Papendal Topsportrestaurant, Sport & Food, het programma Eat2 Move en Wageningen Universiteit
- (ex) topsporters uit Gelderland ter ondersteuning en promotie van tennis en de

- evenementen.

8.5 Planning

- Om te komen tot een volwaardige tenniskalender van hoog niveau voor de jaren 2017 – 2019 ligt de focus op de realisatie van een aantal belangrijke evenementen, met daarnaast de organisatie van diverse kleinere evenementen en side-events voor verschillende doelgroepen. Hierbij is aandacht voor de geografische spreiding van evenementen en de organisatie van evenementen het hele jaar rond.
- Naast de terugkerende evenementen (Windmill Cup en Afas Tennis Classics) wordt de haalbaarheid onderzocht voor de organisatie van het EK Padel, een Future of Challenger evenement, de World Team Cup en het Doubles Masters.

8.6 Resultaten

In hun gezamenlijke ambitie realiseren de KNLTB, Tennis Events en de Windmill Cup een sterke tenniskalender 2017-2019 met een aantal evenementen met een grote economische en maatschappelijke impact, en een aantal kleinere evenementen en side-events die een grote maatschappelijke, economische (bedrijfsleven) en communicatieve waarde hebben.

9 Wielersport

9.1 Inleiding

Wielersport is een verzamelnaam voor alle sporten waarbij gebruik wordt gemaakt van een sportieve fiets. Wegwielrennen, baanwielrennen, fietscrossen (BMX) en mountainbiken worden op verschillende prestatieniveaus beoefend. Gelderland heeft een rijke historie als het gaat om wielervedstrijden. Maar de ambitie wielersport gaat verder dan alleen de (top)sportieve fietser. Het is ook de provincie die zich bij uitstek leent voor de recreatieve fietser, of het nu op een toerfiets, elektrische fiets of mountainbike is.

9.2 Ambitie en doelstellingen

De KNWU, NTFU, wielerevenementorganisatoren Libéma Profcycling, the Organizing Connection, Papendal Bike event en Wielersport Montferland en een aantal gemeenten hebben gezamenlijk de schouders gezet onder de evenementenstrategie voor de wielersport. De eerste stappen zijn gezet en smaken naar meer: een verdere bundeling van krachten. Dit gebeurt vanuit een houding van enerzijds respect voor elkaars rol en belangen en anderzijds de behoefte om de wielersport en fietsbeleving in Gelderland te versterken. Evenementen voor alle doelgroepen spelen een centrale rol: de wedstrijd, recreatie, kinderen, junioren, senioren en sporters met een beperking.

De ambities binnen de wielersport in Gelderland zijn groot. Gelderland kent een aantal unieke outdoor en indoor locaties op Wereldniveau: de Supercross (BMX) baan in Papendal, het Omnisport in Apeldoorn en de uitdagende wielersportomgeving van Montferland. De Veluwe is het meest uitgestrekte natuurgebied van Nederland, dat zowel op recreatief (uitgebreid routenetwerk) als op topsportniveau vele mogelijkheden biedt. Ook wordt er een groot aantal (jaarlijks terugkerende) wielersportevenementen georganiseerd.

Doelstellingen

Gelderland wordt door haar evenementen nog meer zichtbaar als dé nationaal en internationaal erkende en zichtbare fietsprovincie van Nederland. Dit vergroot het economische en maatschappelijke rendement van evenementen en versterkt organisatiekracht. Dit wordt gerealiseerd door:

- Het verbinden van evenementen
 - Verticaal: breedtesport evenementen aan topsport evenementen.
 - Horizontaal: Breedtesport evenementen aan breedtesport evenementen.
 - Regionaal: alle evenementen binnen een bepaalde Gelderse streek.
- Het verbeteren van de samenwerking binnen de wielersport met toerisme, recreatie en cultuur via een expertise-regiecentrum.
- Het verbeteren van de kwaliteit van de evenementen door meer in te gaan op de beleving van de toeschouwer bij het evenement.
- Het bezorgen van een leuke dag voor deelnemers en vrijwilligers.
- Het verhogen van deelname aan sportevenementen.

Toename sportdeelname en evenementdeelname. Dit wordt gerealiseerd door middel van:

- Verstevigen van de sport infrastructuur: meer deskundige en betrokken vrijwilligers.
- Toeschouwers dicht bij topsporters brengen.
- Bieden van thuisvoordeel aan Gelderse of Nederlandse topsporters.

KNWU en NTFU zetten in op een kalender van evenementen met een goede samenhang. Gezien de recente ontwikkelingen en de ervaringen van afgelopen jaren zijn er voor de komende jaren ambitieuze plannen voor de organisatie van enkele topevenementen in Gelderland. Denk hier aan de Wereldbeker baan, de WB BMX, het NK op de weg in Montferland en het geambieerde WK MTB Marathon in Apeldoorn.

Om te komen tot een evenwichtige evenementenkalender voor de wielersport maken de genoemde partijen de komende periode een verdiepingsslag om samen concrete evenementen te markeren. Er wordt onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van de gewenste evenementen.

9.3 Maatschappelijke impact

De maatschappelijke impact van wielersport- en fietsevenementen is groot. Aansprekende sportevenementen worden benut als kapstok om breedtesportactiviteiten te organiseren om het sport- en beweeggedrag van verschillende doelgroepen te stimuleren. Toertochten, al dan niet in combinatie met een wedstrijd, stimuleren breedtesporters en dagen hen uit. Het afwisselende Gelderse landschap en de centrale ligging in het land bieden kansen om aantrekkelijke wielersportevenementen en fietsevenementen te organiseren. Een mooie bijkomstigheid is dat bij deze breedtesport evenementen soms ook talenten komen boven drijven.

9.4 Economische impact

Geen evenement zonder de betrokkenheid van vrijwilligers en het bedrijfsleven. Dit geldt voor top- én breedtesportevenementen. Die laatste groep draait over het algemeen ook volledig op private financiering. Hierbij staat het belevingsperspectief voor toeschouwers en deelnemers centraal. De organisatie wordt daardoor ook gestimuleerd meerdere partners in te zetten bij de opzet en uitvoering. Via deze partners, zoals lokale fietsondernemers, leisure, horeca/toerisme sector en aanpalende sectoren ontstaat een grotere betrokkenheid tussen de verschillende partijen. Dit kan resulteren in een grotere maatschappelijke en economische impact.

Media

Bij topsportevenementen is het belangrijk om mediapartners te betrekken en regiobranding te versterken. De wielersport maakt gebruik van ervaringen die onder andere zijn opgedaan met de Giro d'Italia. Als het gaat om media-aandacht ziet de wielersport een duidelijke koppeling met het Gelderse routenetwerk en de Gelderse streken. Hierin zitten tevens raakvlakken met andere kernsporten zoals atletiek. Media en regiobranding kan goed door de kernsporten overkoepeld worden opgepakt. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de expertise van bijvoorbeeld RBT KAN en RBT Rivierenland.

9.5 Aangepast sporten

Met de vele medailles tijdens de Paralympische Spelen 2016 en de toenemende mondiale aandacht voor aangepast sporten, is dit al lang geen onderwerp meer in de zijlijn. Dit geldt zeker voor de wielersport. Het WK Paracycling-Baanwielrennen 2015 was goed voor duizenden bezoekers en had een hoge economische impact. Om nog meer mensen met een fysieke of geestelijke beperking te stimuleren voor het wielrennen, wordt het aangepast sporten op diverse plaatsen als side-event opgenomen in het programma. Daarbij kan het gaan om kennismaking met de sport en sportstimulering, maar ook in de vorm van laagdrempelige wedstrijden tijdens het NK, zoals het NK Aangepast Wielrennen.

9.6 Expertisecentrum

In het expertisecentrum komen organisatoren van de aangesloten evenementen bij elkaar met de NTFU en KNWU, én met experts met kennis over het optimaliseren van economisch en maatschappelijk effect.

- Er wordt de koppeling gelegd met contactpersonen over vergunningen, veiligheid, routing.
- Er is overzicht op mogelijkheden om de openbare ruimte optimaal te benutten en rekening te houden met natuur en belastbaarheid van de regio.
- Uitwisseling op veel gemeenschappelijke thema's, zowel qua kennis als direct in praktische toepassing.

- KNWU en NTFU willen investeren in het platform, als pilot voor de rest van Nederland. Het Sport Economisch Research Centrum (SERC) van de HAN is ook gevraagd bij te dragen. Het SERC deed al eerder onderzoek naar wielerevenementen en hoe deze meer betekenisvol in te richten en publiceerde daarover. Het inrichten van een platform past uitstekend bij de uitkomsten van het onderzoek. Het draagt goed bij aan een groter maatschappelijke en economisch effect van wielerevenementen.

9.7 Planning en resultaten

- Het grote aantal partijen, dat betrokken is bij de wielerevenementenstrategie, gaat de komende tijd aan de slag met de verdere uitwerking van de ambities en de verbinding van de evenementen.
- KNWU en NTFU nodigen de evenementenorganisatoren uit om de economische en maatschappelijke impact van de evenementen te vergroten. De NTFU en KNWU hebben een voorkeur voor enkele topevenementen en maximaal(!) een tiental MTB-events, een tiental weg-events, een 5-tal events in de andere wielersporttakken als het gaat om breedtesportevenementen.
- Er komt een evenementenkalender met een goede samenhang, met onder andere side-events en topsport.
- Er wordt gestreefd naar optimaal gebruik van de unieke binnen- en buitenlocaties die Gelderland kent.

10 Inline-skaten

10.1 Ambitie

De Koninklijke Nederlandsche Schaatsenrijders Bond (KNSB) heeft samen met de Skeelerclub Oost Veluwe in Heerde en in afstemming met Sportmarketingbureau Tig Sports een evenementenstrategie voor het inline-skaten (skeeleren) in Gelderland opgesteld. Het inline-skaten is wereldwijd een grote sport. Sinds begin 2000 groeit het inline-skaten ook in ons land snel. Het is een sport die door jong en oud beoefend kan worden, zowel georganiseerd als recreatief. Skeelervereniging Oost-Veluwe is één van de oudste en grootste inline-skate verenigingen van het land. De nieuwe skeeleraccommodatie van de skeelervereniging in Heerde is één van de twee landelijke 200 meter pistes die voldoen aan de eisen voor de organisatie van (inter)nationale wedstrijden. De provincie Gelderland heeft aan de nieuwe baan voor het inline-skaten financieel bijgedragen, mede om aansprekende evenementen naar Gelderland te kunnen halen. Inline-skaten of skeeleren is een tweederings kernsport.

In haar strategisch plan heeft de KNSB voor de discipline inline-skaten de volgende ambities gesteld:

- Streven naar Nederlandse podiumposities in de internationale inline-skatesport
- Het mogelijk maken dat het actief beoefenen van het inline-skaten voor iedereen, overal, een leven lang toegankelijk is.

De Nederlandse prestaties zijn inmiddels aanzienlijk verbeterd. Op Europees niveau is meermaals een top drie positie behaald. Maar ook mondiaal zijn belangrijke stappen gemaakt: in 2008 en 2009 nog geen medailles, maar sinds 2010 heeft Nederland zich in de top 3 van de wereld gepositioneerd.

10.2 Economische impact

De vaak meerdaagse inline-skate evenementen leiden op verschillende manieren tot economische spin-off voor de regio via directe en indirecte verblijfskosten. De economische spin-off van evenementen moet voornamelijk gezocht worden in de verhoogde uitgaven tijdens het evenement zelf. Verschillende maatregelen worden genomen om evenementen aantrekkelijk te maken voor een breed publiek. Daarnaast wordt verbinding gemaakt met het regionale bedrijfsleven. De KNSB heeft onder andere bij het EK Shorttrack hiermee ervaring opgedaan. Zo zijn er netwerkbijeenkomsten georganiseerd in combinatie met bezoek aan de wedstrijd of een ondernemersontbijt op de start-finish locatie.

10.3 Maatschappelijke impact

Door een koppeling te leggen tussen evenement en side-events kan maatschappelijke spin-off worden gecreëerd op onderstaande thema's:

Gezondheid en vitaliteit

Evenementen worden gebruikt om de sport onder aandacht van de jeugd te brengen en hen te enthousiasmeren de sport te gaan beoefenen. Voorafgaand aan het evenement worden clinics georganiseerd voor basisschoolkinderen in de regio, waarna ze ook uitgenodigd worden om naar het evenement te komen. Aansluitend aan het evenement kunnen verenigingen speciale kennismakingslessen organiseren voor iedereen die enthousiast geworden is.

Participatie en cohesie

Betrokkenheid van vrijwilligers bij sportevenementen is vaak omvangrijk en zeer belangrijk. Het meewerken aan de organisatie van een evenement versterkt hun capaciteiten en houdt hen vaak ook na het evenement betrokken.

Versterking verenigingen

Het inline-skaten is in Gelderland een populaire sport. Binnen de provincie zijn meerdere sterke verenigingen waarvan een groot deel actief nadenkt over de ontwikkeling van de sport op zowel wedstrijd- als recreatief niveau. Verder vindt in Gelderland bijna een kwart van alle KNSB toertochten plaats. Evenementen geven verenigingen weer nieuwe impulsen in aanbod en activiteiten voor mogelijke nieuwe leden.

Aangepast sporten

De KNSB ziet mogelijkheden om verenigingen in Gelderland te stimuleren om een G-sport aanbod op te nemen in de vereniging. De try out bij het EK 2016 in Heerde met G sport was succesvol en zeker de moeite waard om meer aandacht aan te geven door het jaarlijks terug te laten keren.

10.4 Media exposure

Door de aansprekende resultaten hebben veel media aandacht aan inline-skaten besteed waardoor de populariteit van de sport is toegenomen. De broers Michel en Ronald Mulder, zowel binnen inline-skaten als schaatsen grote namen, zijn daarbij een aansprekend uithangbord. Beide broers zijn nog steeds lid van de inline-skate vereniging uit Heerde en zijn enthousiast om het inline-skaten in Gelderland te promoten.

10.5 Resultaten

Door de betrokken partijen is voor het inline-skaten in Gelderland een eerste kalender opgesteld. Belangrijke ambities op de kalender zijn:

- Jaarlijkse Europa Cup te Heerde. Het is een open Europese competitie met deelnemers van over de hele wereld (2015 ruim 20 landen). Naast de deelnemers doen ook G-sporters mee. Streven is het evenement uit te bouwen van een weekend naar een week lang wedstrijden.
- NK Marathon en 100-meter sprint (interesse in verschillende steden) en NK Baan/Weg.
- WK Inline-skaten 2018. Elementen van het WK zijn: marathon, wegwedstrijd, 100 meter sprint en baan/piste en het richt zich op vrouwen, mannen en junioren. Insteek is om delen van het WK op verrassende en bijzondere locaties te houden, bijvoorbeeld door aanleg van een skeelerbaan in stadscentra en een onderscheidend weg- en marathon parcours neer te leggen. Met het WK wordt ook een verbinding gelegd tussen de grote Gelderse gemeenten. Verder wordt er een sterke koppeling gelegd met de breedtesport, o.a. door integratie van urban sporten (half pipe, skateboarden, etc.). Het WK jeugd zal in Heerde plaatsvinden. In totaal bestrijkt het WK Inline-skaten 8 wedstrijddagen.
- FIRS World Championships - Roller Games 2021: het integrale kampioenschap van alle disciplines van de sport op – kleine - wielrijes. In 2019 vindt dit nieuwe evenement voor de 2e keer plaats in Barcelona.

11 Innovatie Sport, Voeding, Gezondheid

11.1 Inleiding en doelstelling

Gelderland is behalve op het gebied van sport ook belangrijk op het vlak van voeding en gezondheid. Met vooraanstaande kennis-, onderzoek- en praktijkinstellingen, organisaties en bedrijven rond sport, voeding en gezondheid ontstaat een unieke positie in Nederland en ook internationaal als het gaat om een sterk innovatienetwerk. Samenwerking tussen deze verschillende domeinen en tussen organisaties, bedrijven en kennisinstellingen onderling is een belangrijke drijfveer voor innovatie. Dit blijkt uit de bestaande initiatieven zoals Eat2Move.

Innovaties in voeding en gezondheid zijn belangrijk voor het verbeteren van de sportprestaties en de gezondheidsbevordering in de sportpraktijk. Het snijvlak sport/bewegen, voeding en gezondheid heeft ook direct te maken met preventie in het algemeen en in de zorg. Voeding en bewegen dragen bij aan gezondheidswinst, herstel en kwaliteit van leven.

Door betere samenwerking op dit snijvlak willen verschillende partijen de gezondheidswinst versterken. Dit doen ze door de realisatie van effectieve innovaties en de concrete implementatie hiervan. Het gaat dus niet alleen om het ontwikkelen van ideeën en onderzoek, maar ook om concrete uitvoering. Dit levert economische, maatschappelijke en sportieve winst in Gelderland en ook ver buiten de Gelderse grenzen op.

11.2 Ambities van de partijen

In het programma Eat2Move zetten organisaties een ambitieuze en grote stap om de verbinding te leggen tussen sport, voeding en zorg.

De komende periode willen (onderstaande) partijen gebruiken om het netwerk verder uit te breiden en de samenwerking te versterken. Hierdoor komen ze tot maatschappelijke of technische innovaties of marktintroducties. Verschillende partijen willen investeren in concrete, implementeerbare innovaties met bewezen effectiviteit en doen dit aan de hand van afspraken over samenwerking in vier actielijnen. Dit zijn:

1. Versterking van het netwerk door met experts kennis en expertise te delen in werkconferenties.
2. Communicatie over het netwerk en het programma sport/bewegen, voeding en gezondheid. De uitrol en het delen van kennis en de toepassing van innovaties op lokaal, landelijk en internationaal niveau.
3. Formuleren van een gezamenlijk programmakader met afspraken over financiering, samenwerking, criteria voor projecten, etc.
4. Projectontwikkeling en -uitvoer waarmee inhoud wordt gegeven aan innovatie op het vlak van sport/bewegen, voeding, gezondheid door cross-sectorale samenwerking. Hierbij zetten de partijen zich in om financiering te vinden en de gedefinieerde projecten uit te voeren.

11.3 Overzicht van het netwerk en bijdrage van de partijen

Ruim 10 partijen hebben ambitie om op het snijvlak van sport, voeding, gezondheid bij te dragen aan het Gelders Sportakkoord en kennis en expertise in te zetten. Het gaat om:

- Kennis- en onderwijsinstellingen: Radboudumc, Wageningen University & Research en Hogeschool Arnhem Nijmegen.
- Praktijkorganisaties in sport en zorg: Sportcentrum Papendal, Sint Maartenskliniek, Ziekenhuis Gelderse Vallei, Opella en Menzis.
- Sportorganisaties: NOC*NSF en de Atletiekunie.
- Netwerkorganisaties en het bedrijfsleven: Food Valley NL, Health Valley, Stichting Alliantie Voeding en World Food Centre.

Naast de bijdrage van de partijen aan de initiatieven, hebben zij ook hun behoefte aangegeven voor steun van de provincie Gelderland om te komen tot het netwerk en effectieve toepassingen op het snijvlak van sport, voeding en gezondheid. Partijen dagen bij aan het netwerk op thema niveau of op onderdeel.

1. Netwerkvorming

- Door Health Valley, Food Valley NL, Stichting Alliantie Voeding en het Sportcentrum Papendal met elkaar te verbinden, worden diverse netwerken aan elkaar verbonden.
- Health Valley zal partijen verbinden rondom het thema 'personalized' voedings- en bewegingsprogramma's voor mensen die niet/minder mobiel zijn door een beperking.
- Food Valley NL verbindt binnen en buiten Nederland bedrijven en partners op innovatief terrein, onder meer door middel van zeer gerichte matchmaking programma's.
- Stichting Alliantie Voeding heeft een landelijk netwerk in kennis en innovatie van voeding en bewegen in de zorg en organiseert conferenties en matchmaking in dit domein.
- Sportcentrum Papendal heeft een centrale rol in het sportinnovatie-netwerk binnen Nederland als een van de Sportinnovator Centra ondersteund vanuit het topteam Sport.

2. Communicatie

Om het netwerk te versterken worden diverse bijeenkomsten en activiteiten georganiseerd, waarover actief wordt gecommuniceerd. Ook worden verschillende stakeholders actief benaderd voor

deelname aan de netwerkbijeenkomsten. Binnen dit netwerk worden zowel ideeën als nieuwe inzichten en oplossingen breed bekend gemaakt.

Betrokken partners verbreden de samenwerking landelijk en er worden eveneens internationale verbindingen gelegd. Goede voorbeelden zijn: Food Valley NL heeft ruime ervaring in het vertalen van nieuwe, innovatieve oplossingen naar de beoogde doelgroep. Ziekenhuis Gelderse Vallei wil met voeding en bewegen de patiëntenzorg verbeteren. Zij profileert zich als Voedingsziekenhuis en draagt dit uit. Het ziekenhuis heeft een unieke afdeling Topsport-geneeskunde. Met de Alliantie Voeding wordt een landelijk zorgnetwerk bereikt. Er wordt gewerkt aan agendasetting en er worden (inter)nationale delegaties ontvangen. Sportcentrum Papendal is een internationaal erkend sportcentrum met interactie, samenwerking en bezoeken van internationale organisaties.

3. Het programma-kader

In deze fase zullen netwerkpartners met de provincie Gelderland afspraken maken over het programmakader en randvoorwaarden voor de projecten. Denk aan voorwaarden voor financiering, samenwerking, communicatie en uitrol in het veld. Zo kunnen cross-over initiatieven sport/bewegen, voeding en gezondheid worden ondersteund.

4. Projectontwikkeling en uitvoer

Projectontwikkeling en uitvoering lopen langs verschillende lijnen. De betrokken partijen brengen expertise en projectideeën in om te komen tot maatschappelijke en technologische innovaties in sport en zorg. Er is al een aantal lopende initiatieven met een hoog ambitieniveau.

- Eat2Move werkt aan een project ten aanzien van voeding, bewegen en gezondheid (onder andere spierziekten, darmaandoeningen) door Radboudumc, Wageningen University & Research, Ziekenhuis Gelderse Vallei, Sportcentrum Papendal, St. Maartenskliniek.
- Wageningen University & Research biedt topexpertise op het gebied van voeding en gezondheid: voedselinname, nutriëntenstatus en lichaamssamenstelling. Met partners in preventie, zorg en algemene publiek (WFC) worden voeding en bewegen gevalideerd op toepassing in de praktijk. Er is onderzoek naar voeding en sport en WUR is zich in de breedte aan het organiseren rondom sport.
- Radboudumc is een topcentrum in gezondheidsonderzoek en innovaties, onder andere op de domeinen leefstijl en kankerpreventie, ParkinsonNet, Bewegen en longziekten, brain, cognition & behaviour. Onderzoek richt zich bijvoorbeeld op de rol van fysieke activiteit en inactiviteit bij gezondheid en ziekte en er is ruime ervaring in gezondheidsonderzoek tijdens sportevenementen.
- Ziekenhuis Gelderse Vallei heeft voeding, (top)sport en bewegen als onderscheidend thema en integreert dit onder andere in het DarmLeverCentrum. Bij Topsportgeneeskunde worden door internationaal erkende topsportartsen (inter)nationale topsporters onderzocht en behandeld. Met WUR wordt hier onderzoek ontwikkeld naar grensbelasting en voedingsstatus. Tevens is er het Radiologisch Centrum Topsport (RCT) en een afdeling sportgeneeskunde, voor breedtesporters.
- Ook op het gebied van onderwijs biedt Hogeschool Arnhem Nijmegen een breed pakket opleidingen op HBO-niveau, de Master voor Sport en Beweeginnovatie en de post-HBO opleiding tot sportdiëtist. De Alliantie Voeding biedt een proeftuin en doorontwikkeling van concepten om gezondheid te verbeteren, juist ook in samenwerking met Opella en Menzis. De faciliteiten en expertise van Sportcentrum Papendal vormen een proeftuin sport en voeding.

En dit is nog maar een kleine greep uit de diverse initiatieven die in ontwikkeling zijn of worden uitgewerkt. Er is een inventarisatie gemaakt van onderwerpen en samenwerkingsprojecten. Deze inventarisatie vanuit het netwerk zal in werkconferenties worden gedeeld en uitgewerkt.

Gelderse sportevenementen en bijdrage Atletiekunie en KNHS

Gelderse sportevenementen zijn een belangrijk platform om de kennis en markt te ontwikkelen. De afgelopen jaren zijn diverse succesvolle side-events (gericht op netwerken, disseminatie) geweest. Ook zijn onderzoeken naar voeding en gezondheid uitgevoerd tijdens sportevenementen.

De Atletiekunie heeft hier aan bijgedragen en wil ook in de toekomst een rol in spelen. De bond heeft innovatie hoog in het vaandel staan, zowel in de topsport als in de breedtesport. Door innovatie wordt het verschil gemaakt: in medailles, maar zeker ook in gezondheid en sportparticipatie. Zo verzamelt de Atletiekunie ook met het costumer data platform hardlopen.nl en een gekoppelde app data over de beoefening van de loopsport. De Atletiekunie gaat graag verdere samenwerking aan met de

kennisinstellingen, onderwijs, bedrijfsleven en de zorgsector om verder te bouwen aan een gezonder Gelderland! Er wordt nagegaan hoe andere kernsportbonden kunnen worden betrokken.

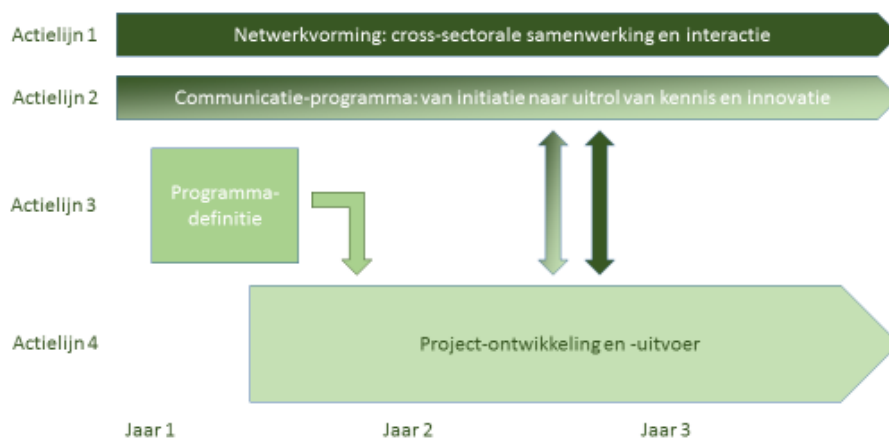
Los van het bovenbescheven traject zet ook de KNHS in op innovatie. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan innovaties ter verbetering van de sportprestaties, waarbij wordt gekeken naar ruiter en paard als kansrijke sportcombinatie en het opzetten van een matching systeem voor succesvolle ruiters en talentvolle paarden.

11.4 Inzet provincie

Deze coalitieperiode wordt benut om het netwerk te versterken en uit te breiden en gezamenlijk projecten te starten op het snijvlak sport, voeding en gezondheid. Ook nieuwe initiatieven, zoals het World Food Centre in Ede worden hierbij betrokken. Gelderland faciliteert de netwerkvorming en communicatie en wil goede projectinitiatieven op dit snijvlak mogelijk maken. Hierin trekt zij samen op met betrokken Gelderse steden. Zo wil Nijmegen bijvoorbeeld, als kennisstad met enkele grote kenniscentra, met de provincie meedenken over hoe innovatieve ontwikkelingen kunnen leiden tot concrete en tastbare resultaten.

11.5 Planning

De partijen willen de komende tijd met de provincie Gelderland aan de slag met de realisatie van de vier actielijnen in de periode 2017-2019. Eind 2016 wordt een eerste werkconferentie georganiseerd om de bovengenoemde actielijnen inhoudelijk te verkennen en het proces aan te jagen.

Figuur. Schematische weergave Innovatie-pijler sport, voeding, gezondheid. Gelders Sportakkoord 2017-2019.

11.6 Resultaten

Activiteiten van partijen in het domein Innovatie sport, voeding en gezondheid leiden tot:

- Netwerkvorming, kennisdeling en het aanscherpen van projectdefinitie op de cross-over sport/ bewegen, voeding, gezondheid.
- Ontwikkeling van een projectprogramma met financieringsstructuur om te komen tot nieuwe kennis, implementatie van effectieve innovaties en communicatie.
- De loketfunctie van Eat2Move wordt uitgebouwd tot een open acces structuur voor kennis en innovatie in sport, voeding en zorg.

Door het samengebrachte netwerk, kennisdisseminatie en communicatie versterken partijen gezamenlijk dit domein en de provincie Gelderland als expertise-regio op het snijvlak van sport, voeding en gezondheid.

12 Open clubs en vitale sportparken

12.1 Inleiding

Het begrip 'open club' is door NOC*NSF ontwikkeld en is door hen gepositioneerd als een beweging, een filosofie. Voor de ideale open club bestaat geen formule, deze is nadrukkelijk contextafhankelijk. Het kan gaan om een individuele vereniging, maar veelal gaat het om een samenwerking tussen meerdere verenigingen (bijvoorbeeld op een sportpark) en/ of andere sportaanbieders en maatschappelijke organisaties.

'Een open club kenmerkt zich door een open houding van de kartrekkers en betrokkenen bij de club. Een dergelijke club is een ontmoetingsplek waarbij zij eigen leden, andere regelmatige bezoekers van de club en de buurtbewoners uitnodigt om te sporten en om bij de vereniging betrokken te raken en te blijven. Een open club is ondernemend en richt zich op een langetermijnvisie en staat daarom nooit stil. Zij denkt vraag- en buurtgericht en gaat steeds opnieuw na wat de behoeften zijn en speelt daarop in.' (www.nocnsf.nl/openclubs)

12.2 Doel open clubs en vitale sportparken²

De open clubgedachte is als een ladder of continuüm waarbij de sportvereniging(en) zelf bepalen hoe zij invulling geven aan de open club gedachte en welke activiteiten zij hiervoor nemen. Dit is maatwerk van onderop en betreft alle sportverenigingen. Aan de hand van deze open club gedachte ontwikkelen sportverenigingen zich tot sterke, toekomstbestendige clubs die naast een interne stabiele organisatie ook open en ondernemend zijn. Door de samenwerking in en met de buurt te versterken en een grotere maatschappelijke rol te spelen, wordt ook gewerkt aan leefbare steden en dorpen.

In een groot aantal gevallen zijn de verenigingen actief binnen en op een sportpark. Vitale of open sportpark staat dan ook voor de ontwikkeling waarbij organisaties uit zowel de sport, als de zorg, welzijn, leefbaarheid, onderwijs en bedrijfsleven, gezamenlijk beheer voeren en waarbij sprake is van een gezamenlijke programmering, beheer en onderhoud. Overigens zijn er ook volop sportverenigingen die zonder de open club gedachte een flinke betekenis hebben voor hun sportleden door bijvoorbeeld het sportaanbod, de club met bijbehorende tradities.

12.3 De open club beweging in Gelderland

In Gelderland kent deze beweging een flinke dynamiek. Er zijn verschillende sportverenigingen en gemeenten geïnteresseerd in en bezig met de open club gedachte voor hun wijk of dorp. Zo worden er kenniscafé's, oloopjes en inspiratiebijeenkomsten georganiseerd voor en door sportverenigingen en gemeenten, is er in maart 2016 een Gelderse conferentie over de open club geweest. Dit heeft een vervolg gekregen tijdens de Rozet bijeenkomst op 23 juni jl. waar gemeenten en andere partijen hun ambities en ideeën hebben gedeeld over hoe meer sportverenigingen te ondersteunen bij de open club ontwikkeling. Hiermee groeit het bewustzijn bij sportverenigingen en gemeenten over de kansen die de open club gedachte biedt. Ook worden er concrete plannen ontwikkeld binnen gemeenten. Het tempo en proces verschillen lokaal, waarbij in de ene gemeente al concreet wordt gewerkt aan een plan (de 'hoe' vraag), wordt in een andere gemeente vooral verkend wat de open club gedachte kan betekenen (de 'why' vraag).

12.4 Ambities van de partijen

12.4.1 Overzicht van het netwerk

Ruim 30 partijen hebben ambitie op het terrein van open clubs en vitale sportparken en dragen bij aan het Gelders Sportakkoord. Deze partijen worden uitgenodigd om de ambitieverklaring te ondertekenen. Daarnaast zijn in het kader van de inventarisatie naar de ruimtelijke aspecten van sportparken door bureau Sport & Ruimte ook verschillende reacties ontvangen van gemeenten. Het gaat om de regio's Achterhoek en Noord-Veluwe, Arnhem, Apeldoorn, Ede, Putten, Ermelo, Hattem, Buren, Lingewaal, Nijmegen en Nunspeet. Ook de sportbonden van de hippische sport, tennis, voetbal, wandelen, atletiek en judo (respectievelijk de KNHS, KNLTB, KNVB, KWBN, Atletiekunie en JBN) besteden aandacht aan verenigingen en/of de open club gedachte. Tenslotte is er een aantal

² Waar in de tekst wordt gesproken over open clubs of verenigingen, worden ook sportparken onder verstaan. Met verenigingen bedoelen we alle rechtsvormen.

dat hun kennis en expertise op het terrein van sportverenigingen willen inzetten in Gelderland. Het gaat dan om de Gelderse Sport Federatie, NOC*NSF, Vereniging Sport en Gemeenten, Kenniscentrum Sport, Mulier Instituut, HAN, Kraft Architecten en Stichting de Vitale Sportvereniging.

12.4.2 Ambities van gemeenten

- Verschillende gemeenten en regio's willen deel uitmaken van het sportnetwerk en hebben een bijdrage geleverd aan het Gelders Sportakkoord. De bijdragen verschillen inhoudelijk van elkaar, waarbij sommige bijdragen al concreter zijn in de vorm van mogelijke initiatieven.
- De gemeenten hebben aangegeven op verschillende manieren te willen bijdragen aan de open club ontwikkeling. Zo beschikken gemeenten over een flink netwerk van de sportverenigingen, maar ook zorg- en onderwijsinstellingen en andere maatschappelijke organisaties.
- Gemeenten willen de verbinding tussen sport en het sociale en ruimtelijke domein stimuleren om zo de samenwerking tussen sportvereniging en andere organisaties mede mogelijk te maken.
- Daarnaast willen gemeenten door hun sportbeleid, de inzet van buurtsportcoaches en het openstellen van sportaccommodaties ook bijdragen aan de open club ontwikkeling.
- Tenslotte gaan gemeenten ook mogelijke initiatieven (mede) financieren. De bijdrage verschilt per gemeente en zal ondermeer afhangen van wat er nodig is om lokaal sportverenigingen te ondersteunen en de (politiek-bestuurlijke) mogelijkheden per gemeente.

Naast een aanbod hebben gemeenten ook hun behoefte aangegeven wat er verder nodig is om sportverenigingen te ondersteunen en hoe de provincie hierbij kan ondersteunen. Dit bestaat uit:

- Overleg over vervolg en mogelijke samenwerking met de provincie waarbij om een heldere rol en inzet van de provincie wordt gevraagd.
- Samen faciliteren/ ondersteunen van één of enkele initiatieven van open clubs of -parken door middel van cofinanciering en/of inzet van procesbegeleiding.
- Zo snel mogelijk te starten met experimenteren en leren door te doen en dit te ondersteunen
- Kennis over de open club ontwikkeling en ervaringen/ goede voorbeelden te delen.
- Mee te denken in de aanpak en het proces in gemeenten door de provincie.

12.4.3 Concrete plannen en samenwerking sportverenigingen

Op verschillende plekken in Gelderland ontstaan kansrijke initiatieven waar sportverenigingen de handen ineenslaan om te gaan samenwerken om een open club te realiseren en waar de gemeente dit ook actief ondersteunt. Hieronder noemen we een aantal voorbeelden die illustreren waar wat speelt zonder hierin te streven naar volledigheid.

- Een voorbeeld ligt in de gemeente Ede waar de verenigingen op het sportpark De Peppelensteeg met circa 20 organisaties de handen ineenslaan om een gezamenlijk 'open club plan' op te stellen.
- Ook in Apeldoorn hebben enkele sportverenigingen, waaronder AVV Columbia en Omnivereniging WSV in overleg met de gemeente en Sportraad Apeldoorn het initiatief genomen om te verkennen wat er nodig is om een open club te realiseren.
- In de regio Achterhoek zijn gemeenten en sportverenigingen al geruime tijd bezig de open club ontwikkeling onder de noemer 'Scholder an Scholder' en wordt dit ook als kans gezien om verder te gaan oppakken.
- In bijvoorbeeld Aalten, Bronckhorst en Doetinchem wordt verkend hoe sportverenigingen zich kunnen versterken mede gezien de vergrijzing en ontgroening in de regio.
- Ook in de regio Noord-Veluwe, Arnhem en Nijmegen zijn de eerste stappen gezet. In Nunspeet is men bezig met sportpark Wiltsangh en wil de gemeente verkennen hoe na de revitalisering dit verder tot open club kan worden ontwikkeld. In Putten zijn meerdere verenigingen waaronder voetbalvereniging SDC Putten op het sportpark Putter Eng bezig en is de link gelegd met stichting Welzijn Putten. In Harderwijk zijn ontwikkelingen gaande op het sportpark Parkweg.
- In Arnhem zijn er verschillende sportparken waar mogelijk interesse is in de open club ontwikkeling.
- In Nijmegen-noord is een zestal sportverenigingen die open staan voor een meer gebiedsgerichte samenwerking. In Oosterbeek is er interesse met sportpark De Bilderberg getoond om meer open te worden.

12.5 Ambities van sportbonden

- Het versterken van de maatschappelijke functie van sportverenigingen via de open club ontwikkeling is een van de thema's die in meer of mindere mate centraal staan bij de sportbonden van de hippische sport, tennis, voetbal, wandelen en judo.
- Zo heeft de wandelbond de ambitie om meer wandelcentra in wijken, steden en dorpen te stimuleren die als startpunt voor wandelactiviteiten dienen. In lijn met de open clubgedachte worden vanuit dit centrum verbindingen gemaakt met zorg en welzijn, cultuur en onderwijs en het lokale bedrijfsleven.
- De tennisbond heeft de ambitie om meer krachtige en actieve verenigingen te creëren door de sociale rol te vergroten van verenigingen. Sportclubs moeten meer als tweede thuis gaan voelen, daarvoor voert de tennisbond maatwerktrajecten uit. De tennisbond zoekt samenwerking door het delen van goede voorbeelden of gezamenlijke ondersteuning.
- De Judobond wil in elke Gelderse gemeente een open judoclub neerzetten met een Open Budoclub Impuls.
- De open club is bij de Atletiekunie één van de zeven kernthema's in ons meerjarenbeleid. De Atletiekunie streeft ernaar dat atletiekverenigingen hun lokale basis gaan versterken door ook van de accommodatie af te komen om elders in de stad en de streek trainingen aan te bieden of de bevolking daar naartoe te trekken. De atletiekvereniging als het epicentrum voor de lokale atletiek- en loopsport in samenwerking met sport, scholen, paramedische instellingen, detailhandel en de ongebonden sporter. De atletiek- en loopsport is laagdrempelig, verenigingen hebben grote organisatiekracht en de sport is geschikt van 3 t/m 100 jarigen, ingrediënten genoeg om het Open Club gedachtengoed verder tot zijn wasdom te laten komen. In Gelderland wil de Atletiekunie concreet in zeven Gelderse regio's minimaal één atletiek- en/of loopsportvereniging de mogelijkheid te bieden om the best next step in hun ontwikkeling tot een Open Club te groeien zowel maatschappelijk (integratiedoelgroepen, uitbreiding samenwerkingsverbanden) dan wel ondernemend (faciliteren ongebonden sporter, samenwerking met andersoortige organisaties en evenementen en het realiseren van loop dependances in krimpregio's).
- De verschillende sportbonden nodigen de provincie uit om door te praten over verdere samenwerking.

12.6 Ambities van andere organisaties

- Verschillende organisaties en kennisinstellingen willen bijdragen aan de open club ontwikkeling door hun kennis, expertise en netwerk hiervoor gericht in te zetten en dit onderling ook af te stemmen. Hierbij kunnen het Mulier instituut, de HAN, GSF, VSG, NOC*NSF, KNVB, Kenniscentrum Sport, Kraft Architecten, Sport&Ruimte en Stichting Vitale Sportvereniging een rol spelen. Tussen deze partijen vindt onderling al regelmatig afstemming plaats en hebben zij een actief netwerk onder sportverenigingen en gemeenten.
- De GSF, VSG, NOC*NSF en Kenniscentrum Sport hebben gezamenlijk een overleg gestart om de open club boodschap verdere vorm en invulling te gaan geven. Door de kennis te delen met sportverenigingen en te zorgen voor adequate ondersteuning wordt de open club beweging een 'boost' gegeven. In onderling overleg en met de provincie zal in 2016 verdere concrete afspraken gemaakt worden over het deel waar de provincie aan gaat bijdragen en hetgeen partijen gaan bijdragen.

In de bijdragen van deze partijen zijn er drie elementen te onderscheiden waarop partijen voorstellen hebben gedaan, namelijk: 1) procesbegeleiding bij initiatieven, 2) kennis opbouwen en monitoring en evaluatie van initiatieven en 3) netwerkvorming en kennisdeling.

De vraag aan de provincie bestaat uit:

- Heldere definitie van initiatieven en aanpak/ stappenplan
- Kwalitatief hoogwaardig programma met inzet van procesbegeleiders
- Behoeft en vragen van sportverenigingen staan centraal;
- Aanjaagteam met personen met kennis en netwerk voor open club beweging;
- Aandacht voor kennisontwikkeling en vernieuwing.

Onder andere NOC*NSF en KNVB hechten belang aan de kwaliteit van procesbegeleiding. De sportverenigingen zijn zelf primair verantwoordelijk voor hun open club traject. Er zijn verschillende

vormen van procesbegeleiding en andersoortige begeleiding.³ Sportverenigingen kiezen vanuit hun vraag en lokale context zelf voor een procesbegeleider/bureau die aansluit op hun behoefte. De provincie is uitgenodigd om hierin mee te sparren en zal bij de uitwerking van de ondersteuning initiatieven zorgen dat maatwerk mogelijk is wat betreft procesbegeleiding en onder motto van 'learning by doing' zoveel mogelijk wordt geleerd.

12.7 Inzet provincie

In het netwerk van open club ontwikkeling staan sportverenigingen centraal en wordt bekeken hoe verenigingen zo goed mogelijk ondersteund kunnen worden. De provincie zal in het netwerk faciliteren en de open club beweging aanjagen en gemeenten en andere organisaties bij elkaar brengen en verbinden.

De provincie zet in op de volgende speerpunten:

- Ondersteuning van sportverenigingen bij de verschillende fasen van open club ontwikkeling.
- De ondersteunde sportverenigingen en –parken dienen als voorbeelden en ter inspiratie in Gelderland en die al ver in het proces zijn van de open club ontwikkeling.
- Kwaliteit en intervisie van procesbegeleiding: Aangezien sportverenigingen centraal staan en in de lead' zijn bij hun eigen open club ontwikkeling is het van belang dat de verenigingen zelf de procesbegeleiding kunnen kiezen die zij nodig achten. De provincie kan daarbij ondersteunen door het netwerk van proces begeleiders te delen en de onderlinge uitwisseling tussen initiatieven te faciliteren, zodat optimaal van elkaar geleerd kan worden.
- Onderzoek en monitoring van de initiatieven die door provincie worden ondersteund: voor de ondersteunde initiatieven wordt kennis opgebouwd over het proces, de nul situatie en eindsituatie van de open club ontwikkeling, zodat hiervan optimaal geleerd wordt. De initiatieven worden gemonitord en geëvalueerd. Daarnaast is het mogelijk om ook kort en snel een verenigingsscan te laten uitvoeren waar de sportverenigingen direct mee aan de slag kunnen gaan. De provincie faciliteert dit. Ook worden de maatschappelijke effecten van open club ontwikkeling in kaart gebracht.
- Bestaande en nieuwe kennis en inzichten delen en netwerk actief delen en samenbrengen van partijen: door olopjes, sessies en bijeenkomsten met bestuurders van sportverenigingen en gemeenten wordt kennis en inzichten zo veel mogelijk gedeeld. Ook werkbezoeken, 'kijkje in de keuken' en online site met informatie kunnen hier onderdeel van uitmaken.
- De provincie gaat actief in overleg met regionaal en provinciaal werkende instellingen op het terrein van sport, zorg, welzijn, onderwijs en bedrijfsleven om hen te betrekken bij het Sportakkoord.

13 Sportieve inrichting buitenruimte

13.1 Inleiding en doelstelling

De gevarieerde natuur, parken, pleinen en stedelijke buitenruimte in Gelderland bieden buitensporters veel mogelijkheden en uitdagingen om sportief bezig te zijn. Met de ontwikkeling en inrichting van (nieuwe) gebieden kunnen de buitensportmogelijkheden verder worden uitgebreid en versterkt. Door de buitenruimte zo aantrekkelijk mogelijk in te richten, kunnen Gelderlanders en toeristen optimaal genieten van de buitensport- en recreatiemogelijkheden. Daarmee levert sport een bijdrage aan de Gelderse (vrijtijds-)economie, de ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid.

Om dit te realiseren is het belangrijk dat de ontwikkeling en uitvoering van een beweegvriendelijke inrichting van de buitenruimte onderdeel wordt van stedelijke en landelijke gebiedsontwikkelingstrajecten. Een voorbeeld is de inrichting van Park Lingezen. Hierbij is voor de aanleg al nagedacht over sportmogelijkheden voor mensen uit de buurt en toeristen. Er is bijvoorbeeld een hardloopparcours aangelegd en er worden hardloop en wandelevenementen georganiseerd.

³ Voorbeelden van andere concepten (die zich niet gemeld hebben bij de provincie) zijn Buurthuis van de Toekomst, Sportbank, Schoolsportvereniging, Sportsupport Rotterdam, Sportdorp, Stichting Maatschappelijk Verantwoord Verenigen. Daarnaast bieden vele sportbonden, sportfederaties zoals de GSF en NOC*NSF procesbegeleiding aan.

Door de samenwerking tussen lokale ondernemers, natuur- en sportorganisaties en terreinbeheerders verder te ontwikkelen, ontstaat een uitdagend en afwisselend gebied voor sporters en recreanten.

13.2 Ambitie partijen

Het streven naar een meer beweegvriendelijke inrichting van de buitenruimte wordt door diverse organisaties onderschreven. Zoals de Atletiekunie, Gelderse Sport Federatie, KWBN/ Wandelnet en de gemeenten Arnhem, Nijmegen en West Maas en Waal.

- De Gelderse Sport Federatie geeft aan dat de organisatie kan werken als procesbegeleider/ netwerkverbinder en onafhankelijk coach om partijen rond dit thema samen te brengen en kennis en expertise in te brengen.
- De gemeente West Maas en Waal ziet het als een goede aanvulling op de georganiseerde verenigingssport.
- De Zoneparc Foundation heeft de ambitie om de buitenruimte bij de scholen in Gelderland beweegvriendelijk in te richten.

Bijdrage van de partijen

- De Atletiekunie heeft het concept Parklopen ontwikkeld. Dit concept raakt zowel aan het gebruik van de buitenruimte als dat van routes. Door het enthousiasme van deelnemers, gemeenten en sportverenigingen maakt de Atletiekunie plannen om Parklopen verder in Gelderland uit te rollen. Atletiekverenigingen willen met hun accommodatie en sportaanbod het centrum van de atletiek- en loopsport zijn van hun omgeving.
- De Gelderse Sport Federatie is actief in projecten rondom Veluwekroon en de gemeente Apeldoorn. Zij geeft procesbegeleiding aan de initiatiefnemers. Hierbij ligt de focus op het ontwikkelen van een verdienmodel waarmee de voorzieningen kunnen worden beheerd.
- De Gelderse Sport Federatie draagt ook bij aan het beweegvriendelijk maken van een zestal schoolpleinen van basisscholen.
- De Zoneparc Foundation realiseert nog in 2016 een vijftal multi-courts bij scholen voor voortgezet onderwijs. Het is de bedoeling dat van deze nieuw ingerichte pleinen niet alleen de scholen gebruik maken, maar bijvoorbeeld ook buurtbewoners en sportverenigingen. Naast de belangrijke sportfunctie van deze pleinen, versterken de pleinen ook de directe contacten met de buurt, de betrokkenheid van ondernemers en het aantrekken van sportverenigingen. De focus ligt mede op de voorbeeldfunctie van een dergelijke voorziening. De resultaten worden gebruikt om de onderwijssector te inspireren schoolpleinen sport-actief in te richten. Een en ander vindt plaats in samenwerking met Gelderse Onderwijsgroep Quadraam en Scholengroep Rijk van Nijmegen
- De gemeente Nijmegen bepleit aandacht voor de kansen die de Spiegelwaal biedt voor sporten en bewegen in en om het water (roeiwedstrijden, triatlon). Een tweede bijdrage vindt plaats door inzet van Nijmegen op de ontwikkeling van beweegparcoursen.
- In het programma Achterhoek in beweging van de gezamenlijke gemeenten wordt ingezet op Zoneparken/ gezonde leefstijl jongeren en Vitaliteitsparken.
- In het programma van de Regio Noord-Veluwe wordt ingezet op Programmering bestaande beweegtuinten.
- De KNHS heeft aandacht voor sportieve buitenruimte in het kader van de kwaliteitsverbetering routenetwerk Gelderland.
- De gemeente Arnhem wil ook slagen maken. Zij bepleiten afstemming met de nieuwe trainee die nu bij de gemeente werkzaam is.
- Kenniscentrum Sport geeft aan graag mee te denken over een actieve bijdrage. Ook de KWBN en Wandelnet geven aan specifieke steun te willen leveren op het onderdeel Sportieve buitenruimte.

13.3 Inzet provincie

De stedelijke en landelijke ruimte in Gelderland biedt veel kansen voor sport en bewegen. Er zijn nieuwe potentiële partners in het kader van gebiedsopgaven, duurzame ruimtelijke ontwikkeling, mobiliteit, kwaliteitsverbetering routenetwerk en open sportclub-/vitale sportparken.

Belangrijk is dat een sterk netwerk wordt opgebouwd (terreinbeheerders, ruimtelijk beleid) met aandacht voor een beweeg- en sportvriendelijke inrichting.

Kennisontwikkeling en kennisdelen is voor de provincie belangrijk. Er worden inspiratiesessies georganiseerd, met lopende initiatieven als voorbeeld voor partners, inwoners en bezoekers. De provincie is ook in gesprek over een drietal grootschalige ruimtelijke initiatieven.

13.4 Resultaten

- Er is een netwerk van betrokken partijen dat bijdraagt aan het sportief gebruik van de buitenruimte in Gelderland.
- De realisatie van een vijftal multi-courts bij scholen voor voortgezet onderwijs. En het inspireren en kennisdeling binnen het voortgezet onderwijs over de inrichting van multi-courts.

14 Routenetwerk

14.1 Inleiding en doelstelling

Recreatieve routes zorgen voor de infrastructuur voor gezond bewegen en sporten. Ze versterken de lokale economie en bevorderen de werkgelegenheid doordat een aantrekkelijk recreatief netwerk meer toeristen trekt. Routes ontsluiten bovendien het natuur- en cultuuraanbod en vergroten zo de leefbaarheid.

Met mooie routes in Gelderland kun je als buitensporter overal terecht. Om te hardlopen, te wandelen, te mountainbiken, paard te rijden en te varen. Er zijn al veel mogelijkheden, maar dat kan nog beter. Meer routes die op elkaar aansluiten, goede vertrekpunten bij horecagelegenheden, langs mooie en interessante 'points of interest', voldoende informatie over routemogelijkheden en routes die vertrekken vanuit woonwijken. Ook de koppeling met buitensportcentra, verenigingen en buitensportondernemers kan beter.

Door de teruglopende overheidsinvesteringen en de continue behoefte aan vernieuwing en beleving is het noodzakelijk om routenetwerken in Gelderland te versterken. Dit om op langere termijn een aantrekkelijke provincie voor toeristen en buitensporters te blijven. Een brede verantwoordelijkheid van de verschillende partijen is gewenst.

14.2 Ambities van de partijen

In het afgelopen jaar is door een aantal partijen gewerkt aan een programma van ambities en thema's over de kwaliteit van routenetwerken. Door 50 verschillende organisaties is het programma '*Sterke Gelderse Routes, meer rendement uit recreatieve routenetwerken*' opgesteld.

Vanuit de sportsector zijn de Atletiekunie, KWBN, KNHS, NFTU en KNWU betrokken en mede initiatiefnemer van deze unieke samenwerking, naast Routebureaus, Wandelnet, Fietsplatform, gemeenten/regio's, Gelderse Sport Federatie, terreinbeheerders, Recron, Regionale Bureaus voor Toerisme, de Watersportbond-, diverse (buitensport)ondernemers terreinbeheerders en cultuurorganisaties.

In dit programma staan vier thema's genoemd die verder opgepakt moeten worden om de kwaliteit van routenetwerken te versterken. Het gaat om:

- (door)ontwikkeling van sterke routemerken
- het versterken van beheer en onderhoud van routes
- de monitoring van het gebruik daarvan
- de marketing van deze routes.

14.3 Bijdrage partijen

In de afgelopen periode zijn er al verschillende initiatieven ontstaan.

- Zo is door de Atletiekunie het concept 'Parklopen' ontwikkeld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de routes in en rondom parken. Dit wordt samen met gemeenten, lokale sportverenigingen en ondernemers verder vormgegeven.
- Een ander voorbeeld ligt in Apeldoorn, waar Wandelnet en KWBN bijdragen aan de ontwikkeling en ontsluiting van routes in het project 'Apeldoorn te Voet'. Deze route wordt nu gebruikt in het voorbereidingsprogramma voor de Apeldoornse Diabetes Challenge, dat plaats vindt als onderdeel van de Apeldoornse Vierdaagse.

- De KNHS wil de komende jaren steeds meer recreatieve paardensportmogelijkheden van de Veluwe versterken. Hierbij wordt samenwerking gezocht met partners uit de (paarden)sector, het bedrijfsleven, de fokkerij en overheid. Om het gebruik en de kwaliteit van routes te verbeteren wil de KNHS verschillende aanbieders met elkaar verbinden. Dit doen zij samen met terreineigenaren en bewoners. Hierin wil de KNHS de routes nog aantrekkelijker maken door ze te koppelen met cultuur en evenementen.
- De KNHS wil de Gelderse paardensport door ontwikkelen als proeftuin en koploper in Nederland. Hiermee kan een bijdrage geleverd worden aan het versterken van de Gelderse economie vanuit de paardensport. De KNHS heeft concrete doelstellingen hiervoor geformuleerd. Deze doelen zijn:
 - de ontwikkeling van een digitale paardrijd app
 - samenwerking met betrokken ondernemers
 - het opzetten van een Ermelose paardenvierdaagse
 - het organiseren van een Multi sportevenement
 - een festival voor paardensporters opzetten. De KNHS zet hierbij in op het recreatief rijden, als ook door te zoeken naar combinaties tussen verschillende sporten. Een voorbeeld hiervan is het Ride & Run (Multi sportevenement), waarbij de ene persoon paardrijdt en de andere loopt of fietst.

Op dit moment zijn er naast de concrete doelen van de KNHS nog geen concrete voorstellen door partijen geleverd voor het ontwikkelen of versterken van specifieke routes in Gelderland. Wel heeft de wandelbond (KWBN) ambities aangegeven op het terrein van routes.

- Ook is er een initiatief van RBT KAN/VisitVeluwe om een permanente Giro Gelderland-route door de verschillende Gelderse gemeenten uit te zetten.

14.4 Inzet provincie

De provincie heeft een faciliterende rol gehad in het proces om te komen tot een programma 'Sterke Gelderse Routes'. De volgende stap is om partijen uit te nodigen om ambitie om te zetten in concrete initiatieven. Het is belangrijk dat bij elk initiatief een groot aantal (lokale) partijen worden betrokken. De voorbereiding vergt daardoor veel overleg en tijd. Er wordt een procesbegeleider door de provincie ingezet. De Gelderse Sport Federatie biedt ondersteuning bij het ontwikkelen van eigenaarschap bij belanghebbende partijen, het ontwikkelen van (nieuwe) verdienmodellen zodat beheer en onderhoud beter is geregeld. Ook zorgt zij voor het tot stand brengen van intersectorale samenwerking. Denk hierbij aan routes die gekoppeld zijn aan horeca en andere bedrijvigheid en verbindingen met (sport-) evenementen.

14.5 Planning

- De komende periode wordt het programma Sterke Gelderse Routes op regionaal niveau verder uitgewerkt.
- Er komt een gesprek met initiatiefnemers en partijen met mogelijke initiatieven of kansen voor aantrekkelijke routes.
- De provincie zet een procesbegeleider in.
- De provincie gaat in gesprek gaan met de KWBN en de KNHS.

14.6 Resultaten

- Bovenbeschreven proces leidt tot een netwerk van diverse partijen.
- In 2017 zijn een aantal economisch zelfstandige en duurzame initiatieven tot stand gekomen. Deze worden gedragen door partijen, zoals organisaties, ondernemers of burgers, die de Gelderse routes versterken. Dit betekent dat:
 - nieuwe routes zijn ontwikkeld, die worden benut door sporters en toeristen
 - er wordt een koppeling gemaakt met horeca en andere bedrijvigheid
 - er een verbinding wordt gelegd met evenementen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van verdienmodellen, met aandacht voor ondernemerschap.

15 Talentondersteuning 'Gelders model voor talentontwikkeling'

15.1 Inleiding en doelstelling

Talenten zijn de schakel tussen breedte- en topsport. Talenten inspireren anderen om het beste uit zichzelf te halen en tot een actieve en sportieve leefstijl te komen. Hoe meer mensen in Gelderland aan sport doen, hoe groter de kweekvijver voor nieuwe talenten is die Gelderland en Nederland op de kaart kunnen zetten. Daarom werkt Gelderland aan een goede structuur voor talentontwikkeling, waarmee jonge talentvolle sporters - al dan niet met een beperking - in staat worden gesteld zich op een evenwichtige manier te ontwikkelen tot topper in hun sport.

In Gelderland wordt talentvolle jongeren de mogelijkheid geboden om zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. De provincie kent vele talentvolle sporters die inmiddels tot de nationale en internationale top behoren, zoals Laura Smulders en Jelle van Gorkom (BMX), Elis Ligtlee (baanwielrennen) en Lonneke Sloetjes (volleybal).

Doel: Gelders model voor talentontwikkeling in de sport

In de afgelopen periode is in Gelderland een goed functionerende structuur voor talentontwikkeling gerealiseerd. Jaarlijks worden ongeveer 600 sporttalenten met en zonder beperking begeleid en ondersteund. Bij de realisering van dit doel speelt Topsport Gelderland een belangrijke rol. Op onderdelen, bijvoorbeeld waar een relatie ligt met de breedtesport, werkt Topsport Gelderland daarbij samen met de Gelderse Sport Federatie.

Uitgangspunt is dat talenten zich kunnen ontwikkelen in harmonie met het onderwijs en het maatschappelijke- en privé leven. Er worden voor talenten faciliteiten gecreëerd voor de sportontwikkeling en óók voor hun maatschappelijke carrière. Er is aandacht voor het welzijn van de talenten. Maar ook voor thema's als onderwijs, gezonde voeding, voorlichting over doping én t voor ouders en de thuissituatie.

In dit proces wordt in Gelderland unieke kennis ontwikkeld door de HAN (lectoraat Herkennen en Ontwikkelen van Sporttalent en het Centre of Expertise Sport en Beweegtalent) en het Kenniscentrum Sport in Ede. Zo ontstaat het 'Gelders model voor talentontwikkeling in de sport', waarbij het gaat om de optimale ontwikkelomgeving voor sporttalenten, in goede balans met welzijn en school.

15.2 Ambities van de partijen

In het Gelderse model voor talentontwikkeling werken diverse partijen intensief met elkaar samen. Hierdoor ligt de kwaliteit van de regionale talentenprogramma's op een hoog niveau.

- Topsport Gelderland is de partij die het provinciale beleid voor talentondersteuning uitvoert. Zij heeft (als enige) licentie van NOC*NSF om deze werkzaamheden in Gelderland uit te voeren. Zij werkt vooral samen met de Gelderse Sport Federatie en de zes kernsportbonden. Deze laatste geven talentontwikkeling een belangrijke plek in hun bondsprogramma's.
- Verder is het Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO) op Sportcentrum Papendal een belangrijke partner. Geselecteerde talenten kunnen op deze unieke toplocatie fulltime trainen, studeren en wonen, waarbij hun een breed scala van diensten en voorzieningen ter beschikking staat. De afgelopen jaren is de samenwerking tussen Sportcentrum Papendal en de regionale talentprogramma's geïntensiveerd.
- Topsport Gelderland, Topsport Overijssel en CTO Papendal werken samen onder de naam Topsport Oost. Hierin bundelen en delen ze hun kennis.
- De talentondersteuning in Gelderland vindt aansluiting op het landelijk beleid van NOC*NSF en past binnen de Nederlandse top 10 ambitie: "We winnen veel met sport!".
- De HAN investeert mede in Topsport Gelderland. Daarnaast biedt zij flexibel onderwijs aan voor topsporters. Ze ondersteunt tevens onderzoek naar talentontwikkeling en is hierin leidend in Nederland met het Lectoraat 'Herkennen /Ontwikkelen sporttalent' en Centre of Expertise 'Sport- en Beweegtalent'.
- De drie Gelderse Topsport Talent Scholen (voorheen Loot-scholen) en andere onderwijsinstellingen door de provincie heen, ondersteunen door flexibiliteit in het onderwijsprogramma extra begeleiding voor talentvolle jongeren.
- De landelijke Klankbordgroep Regionale Topsportstructuur is een initiatief van NOC*NSF en zet op hoofdlijnen de koers uit voor de inrichting van de Topsportinfrastructuur in Nederland. Plannen van de klankbordgroep worden getoetst aan de provincies, waaronder de provincie Gelderland.

15.3 Inzet provincie

Voor de individuele talentbegeleiding en ondersteuning van talentvolle sporters met een status is voor Topsport Gelderland een subsidie beschikbaar voor de periode tot en met 2019. Voor de realisering

van de overige doelen van het thema Talentondersteuning zijn tot en met 2019 projectsubsidies beschikbaar.

15.4 Planning

- Talenvolle sporters worden door Topsport Gelderland ondersteund en begeleid van 2017 tot en met 2019.
- Voor de thema's: Regionale Talent Centra (RTC), regionale multisport talentencentra, kwaliteit jeugdopleidingen sportverenigingen en talenten als ambassadeurs zijn subsidiemogelijkheden opgenomen in de Regels Ruimte voor Gelderland 2016. Voor de thema's: Topsport Talent Scholen, Gelders Model en talenten aangepaste sport is dit mogelijk vanaf het voorjaar van 2017.

15.5 Doelen en resultaten

Het op een adequate wijze begeleiden en ondersteunen van talenvolle sporters met een status.

- Jaarlijks wordt aan minimaal 600 talentvolle sporters met een status vanuit NOC*NSF en hun sportbond, inclusief aangepaste sporttalenten, extra begeleiding en ontwikkelkansen geboden. Talentbegeleiders van Topsport Gelderland bieden ondersteuning aan jonge talenvolle sporters, binnen en buiten de talentprogramma's. Via het samenwerkingsverband Topsport Oost krijgen Gelderse (kern-)sporters toegang tot faciliteiten van de hoogste kwaliteit, waaronder de CTO-faciliteiten van Papendal. Door een netwerk van organisaties uit alle maatschappelijke geledingen en experts door de hele provincie zijn de talenten verzekerd van goede (para-)medische zorg, gerichte strength & conditioning begeleiding en faciliteiten, voorlichting over gezonde voeding. Maar ook trainingen op het gebied van communicatie en voorlichting over de financieel-administratieve kant horen daarbij. Dit betreft ook jonge Gelderse sporters die (nog) geen deel uitmaken van deze programma's.
- Aan alle talentontwikkelingsprogramma's van de kernsportbonden wordt door Topsport Gelderland en Topsport Oost bijgedragen aan de verbetering van de kwaliteit. En aan de verdere doorontwikkeling van de talentontwikkelingsprogramma's van de kernsportbonden.

Het realiseren van een doorlopend traject van talentontwikkeling in Gelderland.

- Minimaal acht Regionale Trainings Centra (RTC's) van de kernsportbonden zijn gecontinueerd en doorontwikkeld (kwaliteitsimpuls), dan wel opgestart. Dit verloopt via de kernsportbonden, maar ook door inzet van Topsport Oost. Het gaat om doorontwikkelde of gestarte RTC's die deel uitmaken van het meerjaren opleidingstraject van bonden, met een stabiel management, voldoende aandacht voor sportgenerieke leerlijnen en begeleiding van de sporters op persoonlijk/maatschappelijk vlak.
- Nieuwe regionale en kernsport overstijgende Multisport Talent Centra zijn operationeel (drie regio's). Hier krijgen talenten in de regio kansen om zich dicht bij huis verder te ontwikkelen (onder meer Achterhoek Younited, Talent Centraal).
- In drie Gelders regio's is door toepassing van de methodiek fasegericht opleiden, de kwaliteit van de jeugdopleidingen van kernsportclubs versterkt. Hierbij gaat om de begeleiding van ambitieuze sportclubs om te komen tot een samenhangend en verantwoord beleid (jeugdopleiding c.q. talentontwikkeling).
- Vijf Topsport Talent Scholen en topsport vriendelijke scholen hebben pilots gedraaid met een pluspakket voor topsport talenten met een status. Op minimaal één Hbo-instelling is een pilot gedraaid met het aanbieden van interventies, waarin het leren van vaardigheden ten behoeve van een succesvolle carrière centraal staat. Ook sporttalenten in de onderwijssituatie worden breder motorisch uitgedaagd en geschoold. Hierdoor krijgen ze de kans om voor hun sport relevante kennis en ervaring op te doen, gericht op een succesvolle 'duale carrière' (sport én onderwijs).
- Gelderland wordt gezien als de beste omgeving voor sporttalenten om zich te ontwikkelen. Er is een 'Gelders model' tot stand gebracht, waardoor vele tientallen jonge sporters zich beter kunnen ontwikkelen. Hierover wordt uitgebreid gepubliceerd. De HAN en Kenniscentrum Sport delen kennis met Gelderse gemeenten. Dit leidt tot een Gelders model voor talentontwikkeling: kennis over en het realiseren van een optimale ontwikkelomgeving voor toptalent.

Het scholen en inzetten van jonge talentvolle sporters als ambassadeurs voor (basis)scholen, sportevenementen en bij het bedrijfsleven.

- Jaarlijks worden 30 talenten geschoold als ambassadeur. Zij worden in totaal 90 maal ingezet op scholen, evenementen en bij bedrijven. Het gaat hierbij om scholing en begeleiding van sporttalenten om zichzelf te kunnen presenteren als rolmodel (ambassadeurs) en het organiseren van presentaties van talenten op scholen, evenementen en voor het bedrijfsleven (netwerken).

Het ontwikkelen en toepassen van een methodiek waarmee meer talentvolle aangepaste sporters worden geworven en begeleid.

- Voor het opsporen van paralympisch talent worden jaarlijks minimaal drie trajecten - rondom Gelderse evenementen - georganiseerd. Het gaat om de ontwikkeling van een methodiek voor werving van aangepaste sporters en de toepassing van het nieuwe instrument (werving, stimulering en ontwikkeling).

16 Aangepast sporten

16.1 Inleiding en doelstelling

Sport is voor iedereen. Om actief te doen en om naar te kijken, op hoog niveau of gewoon ter ontspanning. In Gelderland kan iedereen – met of zonder beperking⁴ - op alle niveaus sporten in Gelderland – van breedtesport tot topsport. De informatie over sportmogelijkheden is eenvoudig te vinden en sportverenigingen stellen zich open voor mogelijkheden voor aangepast sporten. Aangepast sporten is integraal verweven met de andere thema's binnen het programma Gelderland Sport!

16.2 Ambitie partijen

Sporten voor mensen met een beperking is op alle niveaus bereikbaar, zowel in de breedtesport als in de topsport. Dit betekent niet alleen dat jong en oud, talenten en vrijetijdssporters met een beperking terecht kunnen bij een sportclub bij hen in de buurt, maar ook dat er kennis en informatie is, sportlocaties bereikbaar zijn en evenementen toegankelijk. Verschillende partijen, zoals sportbonden, sportverenigingen, maatschappelijke- en zorgorganisaties, ondersteuningsinstellingen en gemeenten en provincie zetten zich hier voor in.

16.3 Economische kracht

In de evenementenstrategie is per kernsport aandacht voor topsportevenementen voor sporters met een functiebeperking of worden op evenementen mogelijkheden geboden voor deelname van aangepaste sporters. Daarnaast zijn de evenementen toegankelijk voor mensen met een beperking.

16.4 Maatschappelijke kracht

In de evenementenstrategie zijn, naast grote evenementen, ook programma's van side-events opgenomen. Onderdeel van deze programma's is de organisatie van side-events voor mensen met een beperking, voor zover dit meerwaarde heeft voor deze doelgroep, en/of communicatie over dit onderwerp.

- Verschillende kernsportbonden hebben aangepast sporten op hun agenda staan. Zo heeft de KNHS als één van de kerndoelen in de evenementenstrategie: de toegankelijkheid vergroten van paardensportevenementen voor mensen met een beperking. In de uitwerking van dit doel wordt nadrukkelijk aandacht gegeven aan de paardensporters met een beperking.
- Daarnaast zijn er initiatieven voor specifieke evenementen met een grote maatschappelijke impact, zoals de Special Olympics Nationale Spelen (voor mensen met een verstandelijke beperking). Deze evenementen zijn opgenomen in het totale evenementenaanbod.
- Bij het beoordelen van Open sportclub- en vitale sportpark-initiatieven, die in aanmerking komen als voorbeeldproject bij het programma Gelderland Sport!, geeft de provincie de voorkeur aan initiatieven waarin aangepast sporten is opgenomen. Bij het verspreiden en delen van kennis en expertise over open sportclub en vitale sportparken maakt aangepast sporten onderdeel uit van de producten en activiteiten die gepland staan.
- De drempel om te gaan sporten is voor mensen met een beperking vaak hoog, onder andere door het ontbreken van zelfvertrouwen, zelfredzaamheid en een eigen netwerk. De kenniscentra MEE Oost, Veluwe-IJsseloevers en Gelderse Poort hebben daarom het specifieke programma

⁴ Onder beperking wordt verstaan: een fysieke en/of verstandelijke beperking. Aangepast sporten is een term die wordt gebruikt voor sporten voor mensen met een fysieke en/of verstandelijke beperking.

Sport MEE ontwikkeld. Vanuit dit programma begeleidt MEE mensen met een beperking om zelf met een vraag te komen en naar een sportclub te gaan.

- Op het terrein van de buitensport kan nog wel wat worden verbeterd. Bij de bestaande wandelroutes wordt op een aantal plaatsen rekening gehouden met mensen met een beperking wat betreft gebruik van de route, bereikbaarheid en parkeermogelijkheden.
- Door de aanstelling van een regiocoördinator versterkt bijvoorbeeld de gemeente Aalten de focus op aangepast sporten.

16.5 Sportieve kracht

In het Gelders model voor talentontwikkeling is nadrukkelijk aandacht voor sporters met een beperking. De begeleiding en ondersteuning door Topsport Gelderland wordt ook aangeboden aan sporters met een beperking. Dit geldt ook voor de inzet van jonge talentvolle sporters die worden ingezet als ambassadeur van de sport.

16.6 Bijdrage van partijen

2018 wordt hét jaar van het aangepaste sporten. Op dit moment zijn verschillende evenementen voor aangepast sporten in voorbereiding. De volleybalbond Nevobo organiseert het EK zitvolleybal in Arnhem. De regio Achterhoek heeft het bid gewonnen voor de organisatie van de Special Olympics Nationale Spelen. Voor datzelfde jaar wordt de haalbaarheid onderzocht van de World Team Cup en de Double masters (vergelijkbaar met een WK-rolstoeltennis). Deze evenementen vinden allemaal in 2018 plaats.

In de verschillende evenementstrategieën worden ook een aantal initiatieven genoemd die als side-events van de sportevenementen kunnen worden georganiseerd. Het gaat hierbij om een NK handbikie, de Nationale Diabetes Challenge (in verkennende fase), Running blind tijdens de Zevenheuvelennacht of een weekend lang G-judo. Bij de paardensportevenementen wordt het aangepast sporten waar mogelijk geïntegreerd.

In het kader van het landelijk programma 'Grenzeloos Actief' van het ministerie van VWS, werken sportbonden, sportverenigingen, Sportloket Uniek Sporten, de Gelderse Sport Federatie (GSF), NOC*NSF, MEE, provincie Gelderland, gemeenten en andere partijen samen om het sportaanbod en de informatie hierover af te stemmen op de behoeften van mensen met een beperking.

Het Sportloket Uniek Sporten neemt hier een belangrijke rol in. De aanpak van Sportloket Uniek Sporten is al opgezet in de (regio's) Arnhem, Nijmegen, Rivierenland en de Stedendriehoek en wordt nu verder over Gelderland uitgerold. In de Achterhoek is onlangs besloten om aan te sluiten bij het Sportloket Uniek Sporten, er is ook een regiocoördinator aangesteld.

De bovengenoemde partijen werken de komende maanden aan onderstaande initiatieven:

- Uitbreiding van de loketfunctie Uniek Sporten (met onderliggend regionaal samenwerkingsverband) naar alle regio's van Gelderland.
- Aandacht voor sporters met een beperking in de uitwerking van plannen voor de open sportclub. Sportverenigingen stimuleren om na te denken hoe ze de sportclub meer kunnen openstellen voor deze doelgroep.
- Versterken van inclusiviteit bij sportverenigingen met behulp van ondersteuning door sportbonden en MEE.
- In 2018 vinden de Special Olympics Nationale Spelen (SONS) plaats in de Achterhoek. Dit is voor de tweede achtereenvolgende keer in Gelderland. In aanloop naar het evenement, tijdens en erna worden side-events georganiseerd voor mensen met een beperking. De voorbereidingen en het evenement zelf genereren extra communicatie aandacht voor deze doelgroep, zowel in de Achterhoek als in heel Gelderland.
- Sportbonden, gemeenten en de GSF dragen bij aan de organisatie van diverse evenementen.
- Topsport Gelderland is actief bij talentontwikkeling.

Andere initiatieven

- Deelname aan sportactiviteiten voor mensen met een beperking wordt gestimuleerd en ondersteund vanuit het programma Sport MEE (van de kenniscentra MEE Oost, Veluwe-IJsseloevers en Gelderse Poort). MEE gaat in gesprek met sociale teams, zorginstellingen en scholen om mensen met een beperking tot sportparticipatie te bewegen. MEE zorgt ook voor deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers en professionals.

- De Federatie Paardrijden Gehandicapten en de FNRS behartigen de belangen van de aangepaste paardensport op therapeutische en recreatieve basis. De FPG-maneges kennen speciaal opgeleide instructeurs en beschikken over geschikte paarden en materiaal.
- De KNHS behartigt de belangen van de aangepaste paardensport op topniveau. De paardensporter met een functiebeperking beoefent de sport veelal geïntegreerd met de andere sporters. De KNHS stimuleert de instroom en doorstroom van sporters met een beperking op zowel wedstrijd- als recreatief niveau (toegankelijkheid en bereikbaarheid).
- In het gezamenlijke programma 'Achterhoek in beweging' van de Achterhoekse gemeenten is het belang van het Sportloket Uniek Sporten en de Special Olympics opgenomen.
- In het programma van de Regio Noord-Veluwe is 'het stimuleren van sporten bij mensen met een beperking' als één van de doelen opgenomen. Acties zijn ondersteuning van specifieke evenementen, agenderen van het thema, versterken netwerk en delen kennis.
- De Atletiekunie draagt bij aan het realiseren van activiteiten van atletiekverenigingen voor mensen met een beperking. Er is gestart met een netwerkoverleg en een opleiding voor trainers. Daarbij zoekt de Atletiekunie afstemming met andere sportbonden.
- Kenniscentrum Sport kan – waar nodig - meedenken over een actieve bijdrage om de aangepast sportmogelijkheden te versterken.

16.7 Inzet provincie

Voor 2018 staan verschillende evenementen aangepast sporten gepland. 2018 wordt het 'Gelders jaar van het aangepast sporten'. Met betrokken bonden, evenementorganisatoren, steden en anderen partijen worden afspraken gemaakt om optimale invulling te geven aan dit thema, zowel op het gebied van side-events, samenwerking en promotie als op het vlak van communicatie. Er wordt aangesloten bij de landelijke ontwikkelingen en er wordt gecommuniceerd over de uitrol van Uniek Sporten in Gelderland. De ontwikkeling en realisatie van het regionaal Sportloket Uniek Sporten wordt ondersteund door de Gelderse Sport Federatie. De provincie draagt bij aan het versterken van regionale samenwerkingsverbanden van Uniek Sporten en stimuleert ook de samenwerking tussen de zorg- en welzijnssector en de sportsector.

16.8 Resultaten

- 2018 is het 'Gelders jaar voor aangepast sporten'.
- Het Sportloket Uniek Sporten wordt de komende jaren in alle Gelderse regio's gerealiseerd.
- In de voorbeeldprojecten open club en vitale sportparken is aangepast sporten onderdeel van het project. Goede samenwerking tussen sportsector en de zorg- en welzijnssector is hierbij van belang.
- In Gelderland vinden (top)sportevenementen plaats waar ook deelnemers met een beperking aan mee kunnen doen. Daarnaast worden side-events georganiseerd voor deze doelgroep, waar dit meerwaarde heeft.
- Talentvolle sporters met een beperking komen in aanmerking voor begeleiding door Topsport Gelderland.